

N° 11 (15)

Kaina 1lt. 50 ct.

POLICIJA

TURINYS

Miesto policininkų tarnyba, A. J.	1
Sanitarija, V. Viršila	3
Kas a. a. Lietuvos universiteto studento Vytauto Aleksos už- mušėjas, P. Tvarkanta	4
Piršto atspaudas kaip dokumentas, V. B.	6
Iš policijos tarnybos kurso, P. Misiurevičius	7
Kratos, K. Budrevičius	9
Mūsų policijos reorganizacijos reikalai, Motiejūnas - Va- levičius	12
Apie nusižudymus	15
Keletas minčių dėl pasienio taktikos, J. Basevičius	17
Nauji vokiečių policijos šarvai, J. Šablinskas	19
Policijos šventės garsai iš provincijos	21

Samuelis Muškatas ir Ko.

KAUNAS, Laisvės alėja 61 nr. Telefonai: 869 ir 1905.

Didelis pasirinkimas įvairių firmų **medžioklės šautuvų**
„A. Francotte & Co.“, „Bayard-Pieper“, „Fabrique Nationale d'Armee de Guerre“,
Liege, Webley & Scott, Birmingham, „Šautuvai žviruvki“,
„Sauer & Sohn“, „Gecado“, „Geco“, J. Novotny ir kiti.
Įvairių modelių ir kalibrų vokiečių, belgų ir ispanų REVOLVERIAI.

Kauno Apsaugos ir Užrakinėjimo Bendrovė

Saugoja su atsakomybe viską, visur ir kiekvienu
metu nuo vagių bei plėšikų

Kontora: Kaune, Ukmergės pl. 3 nr. Telef. 755.

DOMĖS VISIEMS !!!

Lietuvos kariams, ponams ir ponioms

Lietuvos Kariuomenės Karo Invalidų krautuvė ir dirbtuvė, Kaunas, Laisvės al. 17
šiais 1925 metais L. ž. ū. parodoj apdovanota dviem aukso medaliais

SKUBIAI, PIGIAI ir SĄŽININGAI

atlieka visus patiektus užsakymus ir reikalavimus, o reikalui esant per 24 valandas
Dirbtuvė—siuvykla aprūpinta naujausiais išradimais ir darbą atlieka geriausieji
visoj Lietuvoj meisteriai. Medžiagos yra tik geriausios angliskos rūšies.

S K Y R I A I

- 1) kariškų rūbų,
- 2) civiliskų rūbų,
- 3) moteriškų rūbų,
- 4) kepurų,
- 5) laikrodžių skyrius ir jų taisymas,

- 6) įvairių metalinių ženklų, žetonų, metalinių sagų ir įvairių kitų metalinių dirbinių,
- 7) išpildymas įvairių užsakymų.

Užsakymus priimam urmu: policijos tarnautojams, geležinkeliečiams ir k.
Duodama geriausiomis sąlygomis išsimokėti ◆ Darbas atliekamas greitai ir gerai

POLICIJA

LIETUVOS POLICIJOS MĖNESINIS LAIKRAŠTIS

REDAKCIJOS ir ADMINISTRACIJOS ADRESAS: KAUNAS, V. R. M. PILIEČIŲ APSAUGOS D-TAS, TELEF. 566

A. J.

Miesto policininkų tarnyba

137801

Policija ir keliai yra tie du svarbiausi faktoriai, kurie sudaro blogą ar gerą svetimšalių nuomonę apie krašto kultūrą. Su policija dažniausiai prisieina susidurti kiekvienam piliečiui, kaip savam, taip ir svetimoms valstybės, naudotis jos pagalba ir patarimais, atvykus kur nors į didesnę miestą, ar į svetimą kraštą. Juo kultūringesnis kraštas, juo geriau sutvarkyta policija ir atvirkščiai: juo geriau atlieka savo pareigas policija, juo geriau ji mokyta, aprenpta, išauklėta, — juo geresnio išpūdžio įgyja kitų valstybių piliečiai, juo geresnė nuomonė susidaro apie krašto kultūrą, apie piliečių ir turto nepavojumą, juo maloniau tą kraštą lankyti, jame gyventi.

Policijos gerą išauklėjimą ir sutvarkymą rodo ne tiek policijos aukštesnieji tarnautojai — taip vadinamieji policijos valdininkai — kiek eiliniai policininkai, einą savo pareigas ne įstaigose, bet viešose vietose, gatvėse, aikštėse, stotyse ir t. t. Jų yra žymi dauguma, su jais kasdieniniuose reikaluose ir tenka daugiausiai piliečiams susidurti ir jų pagalba naudotis.

Šiame savo straipsnelyje noriu šiek tiek pakalbėti apie policijos sargybas miestuose, tai yra apie tuos policininkus, kurie daugiausiai susiduria su žmonėmis, kurių geras ir sumanus pareigų ėjimas metasi į akį didesniai žmonių skaičiui, sudaro gerą nuomonę apie policijos išauklėjimą ir kultūringumą. Tuo atžvilgiu yra, gal, šiek tiek lengvesnės pareigos kaime esančių policijos tarnautojų; nors iš kitos pusės, gal, jų darbas yra atsakomingesnis, daugiau uždėta kitų rūšių pareigų ir daugiau duota

jiems savistovumo. Iki šiol mes Lietuvoje neturime atskiros policijos miestams ir atskiros kaimui, nors jų pareigų atlikimo technika turi skirtumų ir savaimingumų. Taip pat iki šiol policininkų mokymas policijos mokykloje nėra specialiai taikomas miestų ir specialiai kaimų policijai. Manoma, kad geras policininkas bus tinkamas kaime ir mieste. Tuo tarpu, gal, taip ir yra, bet, plečiantis miestų gyvenimui, kreipiant daugiau dėmesio įvairių miestų viešojo gyvenimo šakų sutvarkymui, prisieis, be abejo, kreipti daugiau dėmesio ir specialiam policininkų paruošimui miesto policijos tarnybai.

Šių metų „Policijos“ 2 ir 3 nr. išspausdintas miesto policininkams instrukcijos projektas. Oficialinės instrukcijos miesto policininkams mes tuo tarpu dar neturime, bet greitai laiku manoma ji išleisti. Tokios instrukcijos išleidimas yra ne taip jau lengvas dalykas. Ta instrukcija reikia uždėti policininkams tam tikras pareigas judėjimo tvarkymo srityje, tvarkos ir švaros laikymo gatvėse ir aikštėse. Dedant šias pareigas, reikia duoti ir tam tikrų galimumų jas vykdyti, — reiškia, reikia kad būtų aukštesnių administracinių įstaigų išleisti tais reikalais atatinkami privalomi įsakymai ir taisyklės, kad piliečiai žinotų, ko iš jų reikalaujama ir kaip bus reaguojama į tų reikalavimų nepildymą. Mes turime jau ne vieną privalomą įsakymą ir ne vienas taisyklės viešosios tvarkos, švaros ir tvarkingo judėjimo klausimais, bet joms yra toli gražu dar iki to, kad apimtų visą, kas reikalinga. Bet visgi tikimasi, kad greitai laiku bus

sutvarkytos miesto judėjimo taisyklės ir viešosios tvarkos ir švaros laikymo privalomi įsakymai ir galima bus išleisti policininkams instrukcija, kuri plačiai apimtų miesto policininko pareigas, ir kad policininkas, susipažinęs su instrukcija iš tikrųjų galėtų tinkamai eiti savo pareigas. Nesant dar tokios instrukcijos, v-kų pareiga yra gerai supažindinti policininkus su veikiančiais privalomais įsakymais ir, taisyklėmis ir instruktuoti kaip kokiais atsitikimais elgtis. Blogas policininko susipažinimas su savo pareigomis rodo, kad viršininkai arba blogai jį instruktavo, arba patys nevisai gerai tas pareigas žino. Kiekvienas nuovados viršininkas, kiekvienas policijos vadas turi gerai nusimanyti paprasto policininko pareigose ir tą žinojimą skiepyti savo valdiniams ir nuolat daboti, kad policininkai jiems pavestas pareigas tinkamai eitų. Nemaža medžiagos iš policininko tarnybos srities jau duota ir „Policijoje“. Reikia tik netingėti pasiskaityti, gerai susipažinti ir nuolat tą reikalą sekti. Buvo laikas, kada mūsų policija daugiausiai kreipė dėmesio kovai su įvairiais kriminalistais. Dabar šiuo atžvilgiu viešosios policijos darbas sumažėjo. Sumažėjo šiek tiek ir visokie plėšimai, žmogžudystės. Be to, tobulėja kriminalinė policija, kurios tiesioginis uždavinys yra kovoti su įvairiais kriminaliniais nusikaltimais. Šiuo laiku miestuose viešajai policijai tenka daugiausiai pasisąvėti dabojimui tvarkingo judėjimo, švaros gatvėse, aikštėse, kiemuose, triukšmo neleidimui, šalinimui girtų, elgetų ir gatvėse nepadoriai užsilaikančių žmonių bei kitiems panašios rūšies kasdieniniams reikalams. Šios pareigos atrodo labai menkos svarbos, bet tinkamas jų ėjimas, gebėjimas palaikyti visais atvejais tvarką, švarą ir ramumą, kaip tik ir sudaro tą gerą išpūdį, kurį įgyja atvykęs miestan kaimietis ir svečias. Su šiomis pareigomis pirmon eilėn ir turi būti gerai susipažinę miestų policininkai. Nekalbant jau apie tai, kad netvarkingas judėjimas miestuose gatvėmis ir nešvara taip viešose miesto vietose, taip ir kiemuose daro blogą išpūdį ir rodo nekultūriškumą, — jie dar savyje turi labai daug pavojaus žmonių gyvybei ir sveikatai.

Miesto policininkai, be gero susipažinimo ir atlikimo aukščiau nurodytų pareigų, privalo turėti dar kai kurių ypatumų. Į didelį miestą kasdien suvažiuoja įvairiais reikalais nemaža žmonių iš kaimo, kurie nežino mieste kur kokia įstaiga. Stovįs poste miesto policininkas jiems atrodo tas žmogus, kuris kaip tik gali paašškinti, parodyti, patarti. Todel kiekvienam miesto policininkui reikia gerai žinoti kur kokios žymesnės valdžios įstaigos, kur yra bankai, svarbesnės kontoros, viešbučiai. Kiekvienas policininkas privalo taipgi gerai žinoti miesto gatves, žymesnius bent savo kvartalo gyventojus, vyriausybės narių adresus ir t. t. Neleistina joku būdu statyti sargybon miesto centralinėse vietose policininkų, kurie nėra ganėtinai susipažinę su aukščiau išvardintais dalykais, nes jie gali tik suklaidinti besikreipiančius į juos piliečius, arba, jei neklaidinti, tai bent negalėtų suteikti reikiamos jiems pagalbos, patarimų ir pasirodyti tik tokiais pat neišmanančiais, kaip ir tie piliečiai, kurie į juos kreipiasi. Tuo tarpu dar yra labai daug nusiskundimų, kad mūsų miestų policija maža supažindinta su šios rūšies dalykais. Labai negerą išpūdį daro miestuose stovįs postuose policininkai kalbėdamiesi su savo pažįstamais, su moterimis ir maža tekreipdami dėmesio, kas darosi aplink. Stovįs poste policininkas turi būti atidus, kalbėti tik tiek, kiek tai naudinga reikalui išaiškinti. Atsakinėti į užduodamus klausimus, stovįs poste policininkas turi visiems vienaip mandagiai, nesileisdamas į nereikalingus aiškinimus ir neišleisdamas iš atidos aplinkinio judėjimo.

Stovinčių poste nakties laiku policininkų pareigos yra kitoniškos; jie privalo daugiau dėmesio kreipti praeivių asmens neliečiamybės saugojimui, triukšmadarių bei triukšmo šalinimui ir atidžiai daboti, kad neįvyktų kur nors užpuolimų, plėšimų ir t. t.

Kiekvienas užsiėmimas, kiekvieną profesija turi savo ypatumų ir gebėti būti geru žinovu savo darbo, reikia tam darbui pasisąvėti, reikia į jį įsigilinti, išstudijuoti kiekviena detalė ir nuolat dirbti toje plotmėje toliau. Paviršutinumą gerų rezultatų neduoda.

Mūsų miestų gyvenimas plečiasi ir kultūreja. Reikalinga, kad ir policija neatsi-

liktų, žengtų pirmyn ir tobulėtų. O tobulėsime tik tada, kada daug dirbsime, savo specialybe, savo pareigomis įdomausimės ir toje srityje lavinsimės.

Dr. V. Viršila
(Liet. u-to lektor.)

SANITARIJA

I. Oras

(Žiūr. «Polic.» 10 nr.)

Oras yra bespalvės ir bekvapės dujos, kurios storu sluoksniu apsupa mūsų žemę, sudarydamos aplink ją vadinamą atmosferą. Be oro žmogaus ir kitų panašių gyvūnų gyvybė būtų visai negalima. Mažiausias oro sudėties pakitimas, arba vieni ar kiti jame priemaišai tuoj atsiliepia žmogaus sveikatai ir gali net grėsti jo gyvybei. Oras nėra vienalytis; jis dvejopų dujų mišinys: deguonio (O) jame apie 20% ir gesuonio (N) apie 80%.

Deguonis taip pramintas nuo žodžio «degti», nes degimas iš tiesų yra chemiškas oro deguonio susijungimas, kibirkščiai esant, su degama medžiaga. To rezultate gaunama angliarūškis (CO_2) ir gryna anglis (C). Be deguonio degimas visai negalimas: jei, pav., po stiklu pavošime degančią žvakę, tai ji degs tik tol, kol nebus išaikovotas visas deguonis. Jei kibirkštis nėra, tai deguonio veikimas į organinius, t. y. grynos anglies turinčius kūnus reiškiasi jų rūkšėjimu, kuris yra taip pat savotiškas degimas, nes jo rezultate irgi atsiskiria angliarūškis. Alsuoiant, patekdamas į plaučius, deguonis ten susijungia su krauju ir dalyvaudamas jo judėjime, raugina kūno audinius. Iškvėpiamame ore vietoj suvartoto deguonio atsiskiria angliarūškis ir vandens garai (H_2O). Tuo būdu deguonio reikšmė pasaulyje yra labai didelė: būdamas degimui būtinas, jis teikia šviesą bei šilumą visam, kas gyva; ragindamas organinius kūnus, jis, lyg ir geriausias sanitaras, daro juos sveikesnius; galop, alsavimo procese deguonis yra ta oro dalis, be kurios gyvenimas nebūtų galimas.

Deguonio aikvojimas pasaulyje yra labai didelis. Vienas žmogus, pav., kvėpuodamas, aikvoja per parą apie $2\frac{1}{2}$ tūkstančio litrų gryno deguonio. Užtai, jeigu deguonis nuolat bei užtektinai nebūtų papildomas, mūsų planeta greit pasinertų tamsybėse, атауштų ir joje visokia gyvybė apmirtų. Tačiau to neatsitinka, nes deguonis nuolat gausiai atsiskiria saulės šviesos įtaka iš žalių augalų dalių ir yra išnešiojamas vėjo po orą, apšviesdamas, šildydamas ir gaivindamas pasaulį. Audros metu elektros įtaka deguonio dalis lyg ir tirštėja, virsdama vadinamu ozonu, kuris trigubai stipresnis už paprastą deguonį.

Atvirame ore deguonio kiekis gana pastovus; uždegtose gi vietose, pav., siaurose miestų gatvėse, užterštuose kiemuose arba gyvenamuose namuose, kur deguonio aikvojimas didelis, o įplaukimas trukdomas, jo kiekis mažesnis, tenai kvėpuoti sunkiau. Todel apgyventų vietų vėdinimas yra būtinas; todėl būtinas yra tyras vėjelis, kuris neša su savim gaivinantį deguonį. Be jo įvyksta užsitvenkimas, ir pūvančios dujos, atskiriamos nuo atgyvenusių bei įrstančių organinių kūnų, neišsisklaido erdvėje, bet užnuodija orą savo atsiradimo vietose. Tačiau—neišvengiama užsitvenkimo išdava—viršuje renkasi juodi debesys. Pats dangus netvarkai šalinti lyg ir įsikiša į tą dalyką. Kyla audra, ir žaibai greit ozonuoja, degina ir nuvalo visa, kas supuvę, atgyvenę ir nereikalinga. Jie džiūgauja nugalėję ir reiškia savo pergalę griautinio trenksmais; senuose kapuose atsiranda nauja gyvybė—daug puikesnė!

Kita oro sudėties dalis—gesuonis, taip vadinamas nuo žodžio «gesinti», nes jame negali vykti degimas. Gesuonis lyg ir silpnina deguonio veikimą.

Būtinas oro priemaišas yra angliarūškis, kuri, kaip mes jau žinome, pasidaro organiniams kūnams degant bei rūgstant ir gyvuliams alsuojant. Angliarūškis kiekis atvirame ore labai menkas (apie 3%), nes ji yra išnešiojama vėjo ir maitina augalus, kurie saulės šviesos įtaka priima angliarūškį ir suskaldo jį deguoniu ir gryna anglimi. Užtat augalai daro orą sveikesnį. Gyvenamuose gi namuose angliarūškis kiekis gali būti daug didesnis; toks oras jau yra sveikatai kenksmingas. Užtat gyvenamieji namai turi būti pakankamai nuolat vėdinami.

Nuolatinio oro priemaišu yra ir vandens garai, kurie gausiai atsiskiria iš vandenų paviršiaus (jūrų, ežerų, upių ir kt.) ir vėjo išnešiojami po oro erdvę. Iš čia jie sutirštėję krinta žemėn kaip lietus ar sniegas. Tuo būdu pasiekiamas maždaug vienodas drėgmės pasiskirstymas žemės paviršiuje. Be to didesnė mūsų planetos dalis virstų tuščia dykuma, nes visa, kas gyva savo mitimui reikalauja pirmų pirmiausia šiek tiek drėgmės. Drėgmė skiedina mitimo dalykus, ir tik tokia forma juos gali augalai bei gyvuliai priimti ir maitintis. Todel, kur nėra drėgmės, ten negali būti nė gyvybės. Tai aiškiai matoma plačiose dykumose (Sachara, Arabija, Gobi ir kt.), bet užtenka ten kur nors iš žemės išsiveržti šaltiniui ir tuojau šalia jo derlingai plinta augalai bei įvairūs gyvuliai, t. y. ten atsiranda vadinamas «oazis». Krisdama žemėn lietaus ar sniego pavidalu, drėgmė nusineša oro dulkes ir tuo būdu valo atmosferą. Tekėdamas žemės paviršiumi, vanduo jį nuplauna ir daro švaresnį. Tačiau nenuolaidžioje vietose, iš kur vanduo negali nutekėti, jis užsilieka ir palaiko purvyną, kuris drėgnose vietose būna didesnis. Tada atsiskiria kenksmingos dujos, kurios užter-

šia orą ir daro jį nesveiką. Todel užsitvenkusių vandenų bei pūvančių balų nusausinimas yra būtina sąlyga apylinkę pasveikinti.

Jei oras perdaug sausas, tai, papūtus mažiausiam vėjeliui, atsiranda jame daugybė dulkių, kurios erzina kvėpavimo organus ir esti plaučių susirgimų priežastimi. Užtat apgyventų vietų gatvės bei kiemai turi būti kiek galima grįsti ir dažnai laistomi; šluojami jie privalo būti tada, kada visi miega, t. y. anksti rytą. Ypačiai kenksmingos yra dulkės, jei jose yra džiovos bakterijų, kurios ir išdžiūvusiame stovyje gali sukelti žmogui tą baisią ligą. Džiovos plėtimosi išvengti reikia miestų gatvėse įtaisyti tam tikros spiaudyklos, arba sergantiems kosuliu patarti naudotis kišeninėmis spiaudyklomis.

Gyvenamųjų namų viduje labiau naudingas yra sausas oras štai dėl ko: drėgnos sienos menkai praleidžia orą; užtat sieninė ventilacija tokiuose namuose daug mažesnė; todėl oras ten nuolat tirštas ir juo alsuoti sunku. Be to, drėgnuose namuose šilimos dalis susijungia su sienų drėgme ir sudaro garų. Kita dalis pereina per sienas, kurios, būdamos drėgnos, lengviau praleidžia šilumą; tik maža šilimos dalis belieka gyvenimui šildyti. Užtat drėgni namai reikalauja daugiau kuro. Pagaliau drėgnumas yra patogi sąlyga ligų bakterijoms veistis. Todel drėgnuose butuose visumet įvairių susirgimų daugiau negu sausuose. Imant visą viršų išdėstytą domėn, reikia pripažinti, kad drėgni butai žmonėms gyventi netinka. (B. d.)

P. Tvarkanta

Kas a. a. Lietuvos universiteto studento Vytauto Aleksos užmušėjas?

(Žiūr. «Policijos» 10 nr.)

Žvalgyba, kuriai ta byla ypatingai turėjo rūpėti, dar dvi savaites prieš nukovimą turėjo agentūrinių žinių, kad komunistų partija nusistačiusi atkeršyti Aleksai už išstojimą iš partijos ir iškėlimą jos darbų juodosios pusės Lietuvoje ir bolševikų Rusijoje. Sulig agentūrinėmis žiniomis, Aleksos užmušėjas turėjo būti partijos paskirimu koks tai C.

Toms žinioms ypatingo dėmesio kreipta nebuvo, ir net Aleksa nebuvo perspėtas, kad jis komunistų nutarimu jau pasmerktas žūti. Nebuvo taipgi nustatytas bet koks išorinis budėjimas apie kontoros butą, kas lengva buvo padaryti, ypačiai, kad kontora yra tame pačiame bute, kur yra vidaus reikalų ministerijos ir piliečių apsaugos departamento veikimo centras.

Neišaiškintais byloje agentūriniais keliais buvo nustatyta, kad komunistų partijos paskirtas Aleksai užmušėjas yra tarnaujas N. pėstininkų pulke, Marijampolėje, kareivis C., kuris kri-

minalinio skyriaus parėdymu 1923 m. rugsėjo mėn. 28 d. buvo suimtas tarnybos vietoje. Suimtojo C. nuolatinėje gyvenimo vietoje — Petrašūnų miestelyje — spalio mėn. 1 dieną buvo daromi žygiai policijos agento V. nustatyti, ar jis Aleksos užmušimo dieną buvo namie, kaip paleistas atostogų, kaip jis buvo apsitaisęs, ar priklausė jam palikta nužudymo vietoje kepurė ir kulka. Policijos agentas V., nuvykęs į Petrašūnus, visai atvirai rodė kaimynams Aleksos užmušėjo kepurę, klausinėdamas jų, ar ji nebuvo C. kepurė. Tas pats agentas V., neradęs nuolatinėje gyvenamoje C. vietoje buto šeimininko, vienų vaikų akivaizdoje, nedrįsęs daryti kratą, jų neišgąsdinti ir neperžengti įstatymo, nes kratą galima daryti dalyvaujant viršaičiui ir kviestiniams. Agentas V. kariuomenės teismo posėdyje po priesaika pasakė, kad jis tokio įstatymo nežinąs ir dar dabar manąs, kad to daryti negalima. Ši aplinkybė teismo pirminko parėdymu savo laiku teismo posėdžio protokolui liko įtraukta. Tas pats agentas V. Petrašūnuose, veikdamas visai neslaptai, gavęs iš piliečio A. labai svarbias žinias apie C., tų žinių į protokolą neužrašė, piliečio A. parašo nepaėmė, ir kuomet tos žinios įžengiamame tardyme ir teismo posėdyje to paties piliečio A. buvo neigiamos, tai tų žinių tikrumą teismas negalėjo jam jo paties parašu įrodyti.

Nustatyti kur buvo C. nukovimo dieną ir valandą, policija turėjo iki jo suėmimo, o ne po suėmimo. Petrašūnų miestelio gyventojai, nežinodami kam reikalaujamos žinios apie C. atostogų praleidimą, būtų teikę tikrų žinių. Gi, kuomet jau pasklydo gandas, kad jis įtariamas Aleksos užmušime, tie patys piliečiai mojo tik rankomis ir sakėsi nieko nežiną, o C. giminės, žinodami apie jo suėmimą, savo parodymus derino su įvykusio fakto C. primetimo negalimumu. Tuo tarpu policija, suėmusi Marijampolėje C., manydama turinti savo rankose tikrą Aleksos užmušėją, nustojo veikusi ir savo radinių fiksuoti parodė jį kontoros tarnautojams.

1923 metų rugsėjo mėn. 28 dieną, tai yra tik dviem savaitėm po Aleksos nukovimo pralinkus, policijos valdininkas J. rodė kontoros tarnautojams C., tikslu pažinti jį, ar jis yra Aleksos užmušėjas. Tarnautojų žodžiais, parodytas asmuo turįs «didžiausį panašumą», «labai panašus», «panašus» į užmušėją, bet nė vienas tarnautojas nepasakė, kad tikrai jis pažįsta parodytame asmenyje Aleksos užmušėją.

Buvo aišku, kad kontoros tarnautojų parodymai C. kaltės neįrodo, bet tik duoda įtarimą. Tuo tarpu C. giminės nesnaudė; jie surinko Petrašūnų miestelyje savo gimines ir viengėčius ir spalio mėn. 3 dieną tam pačiam agentui įrodinėjo, kad Aleksos užmušimo dieną ir valandą C. viešėjęs atostogose ir buvęs Petrašūnų sinagogoje.

Tokiems vienas kitam prieštaraujantiems kaltės įrodymams esant, teismo tardytojas 1923 m.

spalių m. 16 d. visgi patraukė C. teismo atsakomybėn, patalpino jį kalėjimui ir pats ėmėsi kontoros tarnautojų ir Petrašūnų gyventojų — alibistų parodymus tikrinti. Kontoros tarnautojai, apklausinėti 1923 m. spalio mėn. 19 d., patvirtino savo parodymus, duotus policijai, pripažindami, kad C. labai panašus į Aleksos užmušėją, bet ir to paties tardytojo apklausinėti Petrašūnų gyventojai laikėsi savo parodymų, — kad C. Aleksos užmušimo metu meldėsi Petrašūnų sinagogoje drauge su liudininkais.

Tokioje padėtyje buvo byla 1923 m. lapkričio mėnesyje. Bylos aplinkybės, teismo tardytojo nuomone, buvo matomai neaiškios, nes byla gulėjo pas jį be jokios eigos iki 1924 m. spalio mėn. pradžios, kuomet visai atsitiktinai, kaip deus ex machina bylon stojo Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo kalinio B. pranešimas, kad C. kalėjime prisipažinęs kitam kaliniui, kad tikrai komunistų partijos pavedamas nužudęs Aleksą. 1924 m. spalio mėn. 18 d. kalinys B. buvo ištardytas ir savo pranešimą pilnai patvirtino.

Stojus kaltinimą stiprinančiam kalinio B. parodymui, byla tuojau buvo perduota valstybės gynėjui ir 1925 m. sausio mėn. 23 d. kaltinimo aktas pateko kariuomenės teismui.

Kariuomenės teismas 1925 m. kovo mėn. 20 ir 21 d. d. nagrinėjo šią bylą.

Teismo posėdyje kontoros tarnautojai visi savo parodymus, duotus policijai, žvalgybai ir teismo tardytojui, susilpnino, įrodinėdami, kad užmušėjas buvęs tikrai žydas, kalbėjęs aukštaičių tarme, bet žydų akcentu, nors jis ir panašus į teisiamąjį, bet žymiai skiriasi nuo jo; vienus parodymais esąs žemesnis, kitų — aukštesnis, trečių — platesniu veidu, ketvirtų — pailgesniu ir t. t. Nė vienas iš jų nepasakė, kad teisiamasis tai yra tikrai Aleksos užmušėjas. Petrašūnų gyventojai, tarpe jų 18 liudininkų žydų, kai kurie jų visai seni, griežtai tvirtino, kad Aleksos užmušimo metu teisiamasis C. meldėsi su jais drauge Petrašūnų sinagogoje.

Visus metus įžengiamuoju tardymu lauktas kalinys B. rodė, kad jis girdėjęs, kaip sunkiųjų darbų kalėjimo išeinamoje vietoje teisiamasis C. pasakojęs kitam kaliniui, kad jis komunistų partijos parėdymu nužudęs Aleksą.

Žvalgyba per kariuomenės teismo valstybės gynėją kariuomenės teismo posėdinį pristatė komunistinių laikraščių — Lietuvos komunistų partijos centro komiteto oficiozų: «Kareivių tiesą» 1923 m. spalio mėn. 16 d. 5 nr. ir «Komunistą» 1923 m. spalio mėn. 10 nr. ir Lietuvos komunistinės jaunimo sąjungos centro biuro oficiozą (organą) «Darbininkų jaunimą» 1923 m. spalio mėn. 8 nr., kuriuose pripažįstama, kad Aleksa užmuštas darbininko ranka iš keršto, kaip asmuo, padaręs daug žalos komunistų partijai.

Kariuomenės teismas patikėjo aštuoniolika liudininkų, kurie meldėsi drauge su C. Petrašūnų sinagogoje Aleksos užmušimo metu ir C. išteisino. Žydų minia, einant išteisintam C. iš kariuomenės teismo į kalėjimą ir vėliau iš kalėjimo į laisvę, padarė jam ovacijų sveikindama jį žodžiais: «Ty naš geroj».

Valstybės gynėjas kariuomenės teismo sprendimą apskundė vyriausiajam tribunolui, bet jo protestas 1925 metų rugsėjo mėnesio 9 dieną liko atmetas.

Sprendimas dėl C. įsiteisėjo. Vytauto Aleksos užmušime jis pripažintas nekaltas, bet kas jį užmušė ir kas kaltas, kad silpnais įrodymais remiantis buvo pagrįstas toks didis C. kaltinimas.

Ir skaitant bylą, ir teismo posėdyje ją nagrinėjant krinta į akis, kad sunkiai sužeistas į smegenis Aleksa dar gyvas, bet jau nustojęs sąmonės, gabenamas sanitariu automobiliu per Kauno bruką į miesto ligoninę, kuri yra kitame miesto gale, tuo tarpu kai prieš kontorą yra Raudonojo Kryžiaus ligoninė. Ir kontoros tarnautojai ir policijos agentai iš karto suprato, kad čia nepaprastas užmušimas, bet politiniais tikslais padarytas, kad piktadariui išaiškinimui čia reikia griebtis ypatingų priemonių. Aišku, kad pirmoje eilėje čia reikėjo stengtis žūt būt grąžinti nukentėjusiam Aleksai sąmonę, kad iš jo patirti kas toks užmušėjas, ką jis jam kalbėjo prieš šaudamas į jį. Gi kiekvienam, rodos, aišku, kad į galvą sužeistąjį žmogų vežti keletą kilometrų trankiu keliu, reiškia jį pribaugti. Be to, miesto ligoninėje, gydytojo K. parodymu, po perrišimo Aleksa ėmė kalbėti, pasakė tris pavardes, kurių pastaroji buvusi Šimauskis ir žodį «gelbėk» ir kad tas pavardes užrašęs buvęs ten policijos agentas. Bet byloje jokio to agento protokolo apie tą įvykį nėra ir iki šiai dienai nežinia, kurios buvo pirmos dvi pavardės. V. Aleksos miesto ligoninėje pasakytos. Toliau, jeigu Aleksa po tokios sunkios kelionės į miesto ligoninę po perrišimo 2 valandas po sužeidimo ėmė kalbėti, tai kas gali užtikrinti, kad jis, čia pat neštuvais perneštas į Raudonojo Kryžiaus ligoninę ir perrištas, nebūtų nors keletą sekundžių atgavęs sąmonę ir pasakęs savo užmušėjo vardą, arba nurodęs kur jo ieškoti. Kiekvienoje byloje svarbiausia yra išgauti nukentėjusio parodymus. Ypačiai tai svarbu tuojau padaryti, kai yra jo greitos mirties pavojus.

Įvykio vietoje užmušėjo buvo palikta kepurė ir rasta kulipka, kuria Aleksa buvo užmuštas. Nei kepurė, nei kulipka nedavė mūsų policijai progos pasižymėti: surasti jų savininką. Bet ar buvo daromos nors pastangos tą plotmę? Ar buvo nustatyta kokia tai kepurė: vietos darbo, ar atvežta čia Kaunan, ar, galbūt, visai čia neįgytina? Kokios sistemos revolverio kulipka ir t. t. To nieko nebuvo padaryta, ta-

rytum, tos kepurės ir nebūta, tarytum kulipka jokios reikšmės negalėjo turėti.

Su kepure, tiesa, buvo daryta tai, ko ne-reikėjo daryti. Ji buvo nuvežta į Petrasūnus ir parodyta C. kaimynui A., kuomet jau visi žinojo, kad Marijampolėje suimtas įtariamasis užmušėjas C. Arbatinės šeimininkas A. pripažino, kad kaip tik tokią kepurę nešiojo C., bet policijos agentas V. vieton sustatyti apie tą protokolą ir surinkti daugiau tokių pat parodymų iš visai pasitikėjimo vertų asmenų, pasitenkino vien paaiškinimu apie tai savo viršininkui. Toliau tas pats agentas V. turėjo uždavinį padaryti kratą J. C. bute, išaiškinti ar jis turi rūbus, kuriais buvo apsitaisęs Aleksos užmušėjas, ginklą, šovinius ir t. t. Ir ką gi padarė agentas V.? O gi, sužinojęs, kad buto šeimininko nėra namie, kratos nedarė, apie ką pranešė savo viršininkui, pažymėdamas, kad dabar jau nėra prasmės kratą daryti dėl to, kad pastarasis jau žino apie C. suėmimą ir sumanymą daryti kratą! Kiekvienas kaimietis žino, kad pas įtariamą užmušime galima visumet padaryti kratą jo bute; reikia tik kviesti viršaitį arba seniūną ir porą kviestinių liudininkų. Mat, tasai agentas tos taisyklės nežinojo ir mažne 2 metams praėjus stėjo kariuomenės teismo posėdin, kaip liudininkas, toje pačioje byloje, paaiškindamas, kad jis dar tebesas agentu*) ir dabar dar nežinąs, kad kratą galima daryti ir nesant busto šeimininko namie kviestinių aki-vaizdoje.

Liudininkų parodymais teismo posėdyje, paaiškėjo, kad žvalgyba dar prieš porą savačių turėjo agentūrinių žinių, kad Aleksa komunistų pasmerktas nužudyti ir, kad tą turės padaryti koks tai C. Gal ir nėra žvalgybos pareiga perspėti, kad kokiam nors piliečiui gresia nužudymo pavojus, nors apie tą kalba baudž. kod. 162 str., bet perspėti Aleksą žvalgyba turėjo, nors ir dėl to, kad ji tuo metu jau turėjo savo rankose jo išpažintį ir galėjo nedvejoti, kad nutartas sumanymas bus įvykdytas. Teismo posėdyje paaiškėjo, kad po Aleksos užmušimo prie kontoros tuojau atsirado liudininkai savanoriai, kurie nurodė piktadario pabėgimo linkmę, kaip tik priešingon pusėn, kur jis iš tikrųjų pasislėpė. Byloje nustatyta, kad piktadarys išbėgo į kiemą ir per vartus į gatvę nėjo. Gi liudininkai savanoriai sako, kad piktadarys net iš kontoros durų bėgo įgulos bažnyčios ir dabartinės valstybės spaustuvės link. Kas gali dabar užtikrinti, kad tie liudininkai savanoriai, reikalingu momentu kaip iš po žemės atsiradę, ir vėliau taip pat paslaptinai dingę, nebus to piktadario bendrininkai, kad nukreipti policijos dėmesį priešingon pusėn? Bet tie asmenys nebuvo sulaikyti, nebuvo apklausinti.

Be to, mūsų policija laiko mokyta šunininką ir mokytus šunis, kad jie savo uoslės

*) Dabartinių metu agentas V. V. r. m-jos žinioje netarnauja.

gabumais padėtų karštomis pėdomis piktadarius susekti. Proga tam buvo kuo geriausia. Kontoroje liko piktadario kepurė, be to, buvo žinoma piktadario pabėgimo linkmė. Teismo posėdyje policija paskelbė, kad mokytas šuo nenorėjęs Aleksos užmušėjo sekti. Teismo posėdyje savaime kilo klausimas, kam tokį partinį šunį laikyti, kursai piktadario žydo taip nekencia, kad nė sekti jo nenori. Tas šuo, matyt, buvo aiškus judofobas ir jis toliau jokių būdu negali tarnyboje likti.

Tik teismo posėdyje pirmą kartą paaiškėjo, kad Aleksa buvo užmuštas akivaizdoje vienos mergaitės, kuri rengėsi važiuoti Amerikon. Nei policijos, nei žvalgybos, nei teismo tardytojo ji nebuvo klausinėjama ir jai visai nebuvo parodyti įtariamieji Aleksos užmušėjai. O kas galėjo geriausiai paliudyti, kas užmušė Aleksą, jei ne ta mergaitė, kuri savo ausimis girdėjo to užmušėjo kalbą su savo auka ir savo akimis regėjo šovusį į Aleksą piktadarį ir išbėgusį per duris?!

Vytauto Aleksos užmušėjo nesuradimas iššaukė visuomenėje ypatingo susijaudinimo, dėl to, kad tai buvo pirmas viešai padarytas komunistų partijos savo buvusio partijos nario nukovimo teroristinis aktas. Ramių, minkštos širdies lietuvių sielose tas aktas tiek pasibiau-rėtinąs, kad ir Lietuvos komunistų partija nesurado savo narių—lietuvių jaunuomenės eilėse užmušėjo savanorio lietuvių, bet turėjo kviesti žydą, nors ir kalbantį aukštaičių tarme, bet žydišku akcentu ir išrodantį tikrą žydą.

V. B.

Piršto atspaudas kaip dokumentas

Visi, kas gyveno vokiečių okupacijoje, gerai pamena vargus su pasais. Kiekvienas pilietis nuo 10 metų amžiaus turėjo: išsiimti pasą, fotografuotis, užsimokėti ir, kas blogiausia, grįžti iš pasų įstaigos su smaluotu pirštu, kuris ir nuplauti nesidavė. Mat, buvo spaudžiama piršto atspaudas į pasą. Daugelis piliečių jautėsi įžeisti tokiu «prūso» išmislu — pažeminti lietuvių kaip blogą žmogų. Nes žmonės tikėjo, jog panaši sistema gali būti taikoma tik sunkiems nusikaltėliams.

Susikūrus Lietuvos valstybei, buvo įvesta taipgi pasų sistema, labai panaši vokiečių, tik... be pirštų «smalavimo». Džiūgauta, jog lietuvių valdžia kultūringesnė, «nemurzina» rankų.

Ar iš tikrųjų pirštų atspaudavimas yra ne-kultūringas padaras be jokios reikšmės ir įtakos ramių piliečių gyvenimui, skaitytojas laisprendžia iš tolimesnio šio rašinio turinio.

Šiuo metu Amer. Suv. Valstijose plačiai varoma propaganda už įvedimą pirštų atspau-

dų registracijos bill'io visiems piliečiams. Tuo klausimu NewYork'o miesto policijos komisio-
nierius R. E. Enright (Enrait) rašo žurnale
«The Scientific American» taip:

«Pirštų atspaudų registravimo privalumai
policijos tarnybai svarbu ne vien tik prasikal-
teliams tirti. Įvedus visuotiną registraciją, būtų
lengviau ieškoti prapuolančių žmones. Gimusių
vaikų pirštų registracija padėtų identifikuoti
pamestuosius kūdikius. Gydytojai, registruo-
dami gimimus, lengvai galėtų nuimti ir rankos
ar kojos piršto atspaudą.

Piršto atspaudų registravimas svarbus ne
vien tik įstatymų vykdymo organams—policijai,
teismui. Ši idėja ypačiai sėkmingai gali būt
taikoma komercijos gyvenime. Imkime, pavyz-
džiui, turto paveldėjimo atsitikimą: žmogus, no-
rėdamas įrodyti nuosavybės teisę, tai lengvai
atsiektų, esant visuotinai pirštų atspaudų regi-
stravimo sistemai. Arba, gyvybės draudimo
įstaigų veikimo srityje mirus žmogui, kyla klau-
simas, ar jis yra tas pats suinteresuotos gyvy-
bės draudimo dr-jos poliso savininkas. Jei šio
mirusiojo žmogaus piršto atspaudas būtų įspau-
džiamas į išduodamąjį polisą, dėl tapatybės ne-
būtų jokio ginčo.

Didžiausia nauda komercijos gyvenimui
būtų iš pirštų atspaudų registravimo, sumažė-
jus milžiniškoms išlaidoms dėl vagysčių. Pas-
kutiniausiais laikais į plėšikų ir sukčių rankas pe-
reina virš vieno milijardo dolerių turto per me-
tus. Be to, valdžiai beveik tiek pat kainuoja
kova su šios rūšies prasikaltimais.

Iš savos pusės griežtai patariu įvesti pirštų
atspaudų registraciją. Ji nieko bendro neturėtų
su policija. Dokumentai galėtų būt laikomi
vienoj vietoj, sakysim vidaus reikalų departa-
mente (ministerijoje) Vašingtone. Policija, ži-
noma, turėtų betgi teisės naudoti juos esant
reikalui, bet neturėtų jokio balso jų operavime,
nė kontrolėje.

Iš tikrųjų, rimto pagrindo nepriimti šios re-
gistracijos nėra. Vyriausias argumentas — tai
prietaras. Kitose šalyse panaši sistema senai
įsišaknėjusi. Buenos Aires'e yra praktikuojamas
laisvanoris visuotinas pirštų atspaudų regi-
stravimas. Tai nėra noras skirti žmones į
blogųjų skaičių; priešingai, tuo būdu daug būtų
padedama policijai ginti ramių piliečių interesus.

Ši sistema teikia puikiausią asmens liudy-
mų identifikavimo būdą. Kelionėje, pašte, rin-
kimuose, santykiuose su policija, arešto metu—
visur teiktų palengvinimų. Ypačiai būtų pato-
gu nekaltai įtariamam žmogui įrodyti savo ne-
kaltumą pirštų atspaudų suluginimu».

Kapitonas J. A. Golden, NewYork'o poli-
cijos kriminalinio identifikavimo biuro vedėjas,
pataria pradėti pirštų atspaudų registravimą mo-
kyklų vaikams nuo 12 metų amžiaus ir jo ma-
nymu per 25 metus visi Suv. Valstijų piliečiai
būtų suregistruoti.

P. Misiurevičius
(aukšt. pol. mok. lekt.)

Iš policijos tarnybos kurso

Lavonų iškasimas, perkėlimas kiton vie-
ton ir pervežimas. Vežti dar nepalaidotus mi-
rusių lavonus per sieną ir iš vienos apskrities
kiton, o palaidotus iškasti ir pervežti į kitą vie-
tą, galima tik gavus atatinamą leidimą. Kad tai
nebūtų daroma be leidimų — daboja policija ir
muitinės.

Leidimus pervežti lavoną iš užsienio ir už-
sienin rusų laikais išdavinėjo gubernatoriai tos
gubernijos, kurioje lavonas buvo numatytas lai-
doti arba palaidotas. Lavoną gabenat per rube-
žių žiūri muitinė, (medicin. statut 727 str.). Mū-
sų valstybėje tokius leidimus išduoda piliečių
apsaugos departamentas.

Jeigu užsieny mirusio asmens lavonas be
leidimo būtų pervežtas laivu uostan, tai jis nu-
leidžiamas jūron, o be leidimo vežamas sausu ke-
liu — užkasamas sulaikymo vietoje (medicin.
stat. 730 str.)

Leidimus pervežti lavonus iš gubernijos į
guberniją, iš apskrities į apskrtį ir iš vienos vie-
tos į kitą, rusų laikais taip pat išdavinėdavo tos
gubernijos gubernatoriai, kurioj asmuo mirė; tam
gubernatoriui, į kurio guberniją išduotas leidi-
mas lavoną pervežti, turėjo tik apie tai pranešti,
(medic. stat. 728—729 str. str.). Mūsų valstybėje
tokius leidimus išduoda apskričių viršininkai.

Gabenant karstą su lavonu geležinkeliu, turi
būti palydovas, kuris privalo turėti atatinamą
leidimą lavonui vežti. Atiduodant pervežti kar-
stą, stoty perduodamas ir leidimas, kuris, per-
vežus, grąžinamas palydovui. Už pervežimą mo-
kama pirmyn. Palydovas turi turėti keleivinį bi-
lietą ir, norėdamas, gali keliauti viename vago-
ne su lavonu. Reikalavimas pervežti karstą su
lavonu turi būti pareikštas centralinės stoties
viršininkui 3 valandas prieš traukinio išėjimą;
patį gi karstą su lavonu reikia pristatyti stotin
ne vėliau 2 val. prieš traukinio išėjimą. Atka-
kęs paskyrimo vieton, karstas su lavonu turi
būti palydovo paimtas ne vėliau 6 valandų po
traukinio atėjimo; gi nurodytam laikui praslin-
kus, karstas su lavonu perduodamas vietinei po-
licijai (Rus. įst. rink. 1888 m., eilinis nr. 491).

Kapuose palaidoti lavonai gali būti iškasa-
mi: a) pervežimui kiton vieton, b) bendrai ke-
liant, reikalui esant, į naujas kapines ir c) pa-
daryti patikrinamus skrodimus, kai sužinota ir
gauta davinių, kad palaidotas asmuo mirė ne-
paprasta mirtimi. Pirmais dviem atsitikimais rusų
laikais leidimus duodavo gubernatoriai (medic.
stat. 725—726 str. str.), mūsų gi valstybėje to-
kius leidimus duoda apskričių viršininkai, ir
trečiu atsitikimu—teismo organai (valstybės gy-
nėjai ir teismo tardytojai).

Pervežimas gali būti leistas šiomis sąlygomis: 1) nepalaidoto žmogaus, mirusio ne nuo užkrečiamos ligos, lavonas gali būti pervežamas paprastame užkaltame karste; 2) mirusio užkrečiama liga lavonas turi būti dezinfekuojamas, su lig gydytojo nurodymu, chloriniu kalkiniu skiediniu, arba kitomis apsaugojančiomis nuo užkrėtimo priemonėmis, ir įdedamas į metalinę dėžę; metalinė gi dėžė tuojau turi būti glaudžiai uždaryta, užlituojama ir po to turi būti įdėta dar į medinį karstą, tarpai užpildomi negesintomis kalkėmis; medinis karstas užkalamas vinimis ir antspauduojamas arba plombuojamas; tokios pat tvarkos laikomasi ir gabenat lavonus iš užsienio; 3) mirusio neužkrečiama liga lavoną iškasti iš kapų leidžiama neatsižvelgiant palaidojimo laiko; lavonai gi asmenų, mirusių užkrečiamomis ligomis — ne anksčiau pusės metų; 4) karstas iškasamas tik gydytojo priežiūroje, kuris turi turėti atsargoje reikalingų vaistų, kad, reikalui esant, galėtų suteikti medicinos pagalbos darbininkams ir kitiems asmenims; 5) išimtas iš kapo karstas, arba lavonas, esant pairusiam karstui, tuojau dezinfekuojamas chloriniu kalkiniu skiediniu, arba kitomis dezinfekcinėmis priemonėmis gydytojo nurodymu, ir dedamas į metalinę, iš anksto paruoštą dėžę, kuri kietai uždaroma ir užlituojama, metalinė gi dėžė tuojau dedama į metalinį karstą, tarpai užpildomi negesintomis kalkėmis, ir karstas glaudžiai užkalamas ir antspauduojamas arba plombuojamas; 6) duobė užpilama maišyta su kalkėmis žeme; 7) baigus darbą, gydytojo nurodymu dezinfekuojami taip darbininkai, taip ir vartoti įrankiai; 8) atliekant tą darbą neleidžiama pašalinių asmenų; jis visas atliekamas dalyvaujant policijai, kuri, sustačius atatinamą aktą su dalyvavusių ir gydytojo parašais, pristato savo vyresnybei su parašu asmens, kuriam įteiktas leidimas; 9) užsieny šio reikalavimo pildymo prižiūri Lietuvos atstovybės ir konsulatai. (Rusų įst. rink. iš 1904 m. eil. nr. 68).

Pastaba. Iš namų į kapines tik tuomet draudžiama nešti lavonus atidengtuose karstuose, jei asmuo mirė užkrečiama liga.

Kaip policija turi apsieiti su diplomatinio korpuso personalu ir konsulatų tarnautojais. Svetimų valstybių pasiuntiniai, ministrai — rezidentai (Chargés d'affaires), misijų patarėjai, sekretoriai ir priskirti prie misijų ir pasiuntinybių karo attachė, lygiai ir jų šeimos naudojasi exterritorialinėmis teisėmis, t. y. negali būti teisiami mūsų, taip kriminalinėse, taip ir civilinėse bylose; negali būti nei sulaikomi, nei suimami. Jei jie padarytų kokį nors nusikaltimą ar nusižengimą, arba, jei prie jų kas nors turi piniginių pretenzijų, tai policija, nedarydama tuo reikalu iš savo pusės jokių žygių, turi kreiptis į užsienio reikalų ministeriją. (Baudz. proc. 229 str. ir civilio proc. st. 225 str.)

Svetimų valstybių diplomatams nėra privilomos ginklų nešioti ir laikyti taisyklės.

Užtekintu įrodymu jų asmens tapatybės, jei policijai, reikalui esant, reikėtų tai patikrinti, laikomi visokie pas juos esą dokumentai, iš kurių matoma jų diplomatinė tarnyba, arba specialiai užsienio reikalų ministerijos duoti bilietai. Tas liečia ir visų tų asmenų šeimos narius, įtrauktus į diplomatinio korpuso sąrašus.

Užimami svetimų valstybių pasiuntinybių ir misijų butai laikomi neliečiamais ir policijos valdininkai, nesusisėję su užsienio reikalų ministerija, arba negavę pasiuntinybės ir misijų viršininkų sutikimo, neturi teisės į juos įeiti.

Jeigu pasiuntinybė arba misija užima atskirus namus, tai visi tie namai laikomi neliečiamais. Jeigu pasiuntinybė arba misija užima tik namų dalį, tai neliečiamybe naudojasi tik ta dalis, kurią jie yra užėmę. Lygiai neliečiamomis laikomos visos aukščiau minėtų asmenų samdomos patalpos, jeigu tik jos samdomos ne prekybos ar pramonės reikalams.

Jeigu minėtų asmenų užimamuose butuose kiltų reikalas padaryti kratą, apžiūrėjimą ar kokį nors kitą panašų veikimą (baudz. proc. 365 str., įteikti teismo arba kokius nors kitus kvietimus ir skelbimus gyvenantiems pasiuntinybių ir misijų užimtuose butuose arba namuose, nors ir ne diplomatinio korpuso ir misijų asmenims (baudz. proc. 230 str. ir civil. proc. 226 str.), taip pat reikia kreiptis per užsienio ministeriją.

Neliečiamais laikomi taip pat pasiuntinybių ir misijų narių vežimai ir automobiliai, bet, pastebėjus, kad nesilaikoma gatvėse judėjimo taisyklių, policija visgi turi teisės sustabdyti tokį vežimą arba automobilį ir nurodyti taisyklių peržengimą. Byla dėl nusižengimo taisyklėms gali būti keliama tik prieš vežėją arba šoferį, bet nutarimas apie pabaudos uždėjimą siunčiamas tik per užsienio reikalų ministeriją. Jeigu vežimai ir automobiliai samdyti ir jų savininkai negyvena pasiuntinybių ir misijų namuose, tai byla dėl taisyklių arba įstatymo peržengimo vykdoma bendra tvarka.

Svetimų valstybių konsulatų valdininkai, generaliniai konsulai, konsulai ir vice-konsulai, jų reikalų vedėjai arba sekretoriai, lygiai ir prikandiruoti prie konsulatų asmenys, asmens neliečiamybe ir neteismingumu nesinaudoja. Tačiau jie paliuosuojami nuo karinių ir įvairių prievolių, nuo tiesioginių, asmens ir kitų valstybinių ir savivaldybinių mokesnių nuo kilnojamo turto, jeigu tik neturi savo nekilnojamo turto arba nesiverčia prekyba ir pramone. Šiuo paskutiniu atsitikimu jie privalo mokėti visus mokesnius kaip ir kiti piliečiai.

Jie gali būti suimti ar pasodinti kalėjiman tik už sunkius nusikaltimus. Jeigu jie užsiima prekyba ar pramone, tai gali būti suimami asmeniškai tik už tuos reikalus, bet ne dėl civilinių bylų ir ieškinių.

Jų butai neliečiamybe nesinaudoja, tačiau konsulatų archyvai neliečiami, kurie turi būti

laikomi atskirai nuo asmeniškų reikalų ir bylų, ir policija jokių būdu neturi teisės nei tų archyvų žiūrėti, nei imti kokius nors iš jų raštus.

Asmenys, tarnaujantys pasiuntinybių ir misijų raštinėse, taip pat ir asmeniškai tarnaujantys asmenys neliečiamybe nesinaudoja. Taip pat nesinaudoja neliečiamybe ir jų butai, jeigu tik jie neįeina į pasiuntinybės ar misijų užimtų butų skaičių.

Asmenims, taip įeinantiems į diplomatinį misijų ir pasiuntinybių skaičių, taip ir neįeinantiems, bet turintiems diplomatinį pasą, nėra privalomos pasų taisyklės dėl registracijos atvykstant ir išvykstant.

Konsulatų tarnautojai, kurie neliečiamybės teisėmis nesinaudoja, atvyksta ir išvyksta su savo nacionaliniais pasais; leidimai gyventi Lietuvoje jiems nereikalingi, taip pat nereikalingi ir pažymėjimai išvykstant, kad klišių nėra.

K. Budrevičius

Kratos

Kratos, kaip tardymai ir apžiūrėjimai, visuomet yra ryšij su nusikaltimų ir atsitikimų aiškinimu. Geriausi daviniai gaunami darant kratas. Jeigu krata yra atlikta su apsileidimu ir netinkamai, tai mes dažnai nepasiekiamo viso to, ko galima pasiekti gerai atliktomis kratomis, kurios padeda išaiškinti nusikaltėlių. Kratos pagalba mes galime atidengti ne tik vagystes, įsilaužimus, užmušimus, ir t. t., bet ir įvairius dokumentų padirbimus anoniminių laiškų autorius ir t. t.

Tačiau dabartiniai patyrimai bei statistikos daviniai Lietuvoje rodo, kad kratos labai dažnai duoda neigiamų rezultatų. Ir štai dėl ko. Paprastai kratas daryti siunčiami tokie policijos tarnautojai, kurie mažą ką nusimano ar beveik nieko apie kratą nežino, arba žino tik paviršutiniai ir ją atlieka netvarkiai. Iš tiesų gi kratą tinkamai atlikti yra dalykas sunkus, nes čia reikalingas tam tikras mokėjimas ir prityrimas. Nors kratą uoliai ir sistematiškai atliktume, vis dėlto pasakyti, kad ji gerai atlikta mes negalime, nes mažiausias bei paprasčiausias netikėtasis atsitikimas mums dažnai suteikia galimumo rasti daiktinių įrodymų. Tuo labiau šiam darbe reikalinga stengtis, kad būtų taikomi visi būdai ir mums prieinamos priemonės.

Kratą tinkamai atlikti, jei tik aplinkybės nereikalauja skubos ir vietos sąlygos nedaro kliūčių, reikalinga iš anksto susipažinti ir išaiškinti iš kiek kambarių susideda butas, koks tų kambarių sutvarkymas, kurie kiti trobesiai, ar jų dalys priklauso įtariamam asmeniui. Taip pat reikalinga išaiškinti kur galėjo būti paslėpti ieškomi daiktai. Visus šitokius kratos pasiruošimus reikalinga atlikti apgalvotai ir didžiausiu atsargumu, kad pašaliniai, o dar labiau įtaria-

mas asmuo, nepastebėtų, nes, rodant mažiausią įtarimą, visi įtariamo asmens pėdsakai gali būti sunaikinti arba iš vienos vietos pernešti į kitą.

Tinkamai kratą atlikti reikia susipažinti su jos tvarka. Tad šį kartą mes atskirai panagrinėsime: 1) kas reikalinga ieškoti, 2) ieškojimo vieta, 3) kaip reikia daryti kratas.

Kas reikalinga ieškoti

Visų pirma reikalinga ieškoti priemonių, kuriomis buvo įvykdytas nusikaltimas ir daiktų, ant kurių yra nusikaltimo pėdsakai, arba kurie buvo paimiti nusikaltimo metu. Paskui ieškome dokumentų: laiškų, užrašomų knygelių, dienynų ir t. t. Rašytų dokumentų pagalba galima išaiškinti charakteringus įtariamo asmens ypatumus, — gyvenimo vaizdą, būdą, nustatyti santykius su kitais asmenimis, kokio motyvo vedamas padarė nusikaltimą ir t. t.

Kartais randami nurodymai, kaip nusikaltimas įvyko, arba jį liečiąs laiškas. Reikalinga atkreipti nemažą dėmesio sugeriamam popieriui, nes nusikaltėlis dažniausia visai jo ir nemano naikinti, manydamas, kad nieko iš jo negalima susekti. Tuo tarpu veidrodžio pagalba kartais galima viską įskaityti. Toksai tyrimas turi didelės reikšmės kvotose, kur figuruoja anoniminiai laišakai, nes čia dažnai randamos ieškomų arba įtariamų dokumentų nuospaudos.

Ieškojimo vieta

Gyvenamuose butuose darant kratą reikalinga tēmyti, kad nepasiliktų koksai kambarys ar kita kokia vieta neapžiūrėta. Todėl visuomet tikrinama sulig kontraktu, ar visi įtariamo asmens kambariai nurodyti. Kilus abejonei, imami visi bute esą raktai ir tikrinama, ar nesiras kuris nors raktas, netinkas šio buto kambariams, t. y. ar neatsiras nenurodyto kambario raktas. Butuose visų pirma žiūrima ar nėra juose staigių permainų, likusių žymių ant sienų, lubų, voratinklų sutraukymo, dulkių nušlavimo, kuomet greitimose vietose viskas apdulkėję. Radus tokią vietą, tenai pirmiausia ieškoma.

Gerai apžiūrėti sienas: nuimami paveikslai ir atitraukiami visi pastatyti prie sienų baldai: spintos, veidrodžiai ir kiti daiktai. Jeigu jokių įtariamų žymių nėra, tai baldojamos lengvu plaktuku ar koku kitu daiktu sienos, klausant ar nėra tuštumos. Radę tokią įtariamą vietą, pirma ištiria mažo grąžto ar peilio pagalba.

Tirti ar nepaslėpta kas nors po senomis grindimis, jų neatplėšus, nėra sunku. Reikia tik atidžiai apžiūrėti ar grindų lentos nėra naujai suskaldytos, ar kur nors viny įkaltos. Daug blogiau, kada grindys taisytos keliose vietose. Kartais reikalinga visas naujai remontuotas vietas išardyti ir tikrinti, nes yra žinoma atsitikimų, kad vienoj kitoj grindų vietoj remontas atliktas nekalčiausiai, o trečioj kaip tik randama slaptoji vieta.

1922 metais Kaune, Valančiaus gatvėje, buvo žinia, kad yra paslėpta spaustuvės mašina. Nuvykus nurodyton vieton visas kiemas ir namai kuo smulkiausiai apžiūrėti, o spaustuvės nerasta. Tada pradėta tyrinėti naujai remontuoto buto grindys, nes visų kitų butų buvo senos, ir sulig išviršine išvaizda jokio įtarimo nebuvo. Tuojau pastebėta, kad grindys buvo 4 — 5-se vietose taisytos, lopytos. Atlupus vienoj vietoj grindis, buvo surasta šviežiai supiltų žemių, kurios iš karto visus nudžiugino, nes buvo manyta, kad ten yra užkasta tariamoji spaustuvė. Tačiau ištyrus pasirodė apsiriki. Vėliau gi trečioj ar ketvirtoj vietoj atlupus grindis surasta rūšis, kurioj ir buvo paslėpta ieškomoji spaustuvės mašina.

Parketines grindis tiriant reikalinga žiūrėti ar visos parketo lentelės tvirtai, vienodai laikosi. Nes viso parketo lentelės sudarytos taip, kad kabintųsi viena už kitos ir standžiai laikytų viena kitą. Norint išimti reikalinga ją apipiaustyti, o atgal dedant nėra galimumo įdėti taip tvirtai, kaip iš karto įdedama.

Pečiuose reikalinga apžiūrėti pelenus ir pakuras, nes kartais juose galima rasti sudegusį popierių, kurį reikalinga išimti ir ištirti. Nesant laiko, pasirūpinti, kad smarki oro trauka jo nesusplėšytų ir dalimis per kaminą neišneštų. Todėl, neturint laiko, gerai uždaromos pečiaus durelės ir užstumiamos juškos. Apžiūrima pečiaus kokliai, plytos, — ar nebuvo išimtos ir vėl įdėtos. Kartais pasitaiko, kad reikia net visą pečių išardyti, norint gerai ištirti.

Duris taip pat reikia gerai ištirti, nes kartais yra durų tuščiais viduriais. Todėl jos labai patogios kam nors paslėpti. Paslėptų daiktų randama už langinių ir durų, tad ir čia gerai žiūrima.

Rūsyje žemė badoma smailiu plonu geležiniu iešmu sužinoti ar žemė nėra sujudinta. Neturint iešmo, reikia naudoti vandenį: palieti vandenį ant rūšies grindų ir žiūrėti kurioj vietoj jis greičiausiai susigers į žemę ir kurioj vietoj iš žemės išeis burbulai. Toje vietoje žemė yra nesenai suardyta. Išgrįstame akmenimis rūsyje vandenį pila per tam tikrus vamzdelius ir žiūri kurioj vietoj jis smarkiausiai bėga. Rūsio laiptai taip pat reikia apžiūrėti: ar nesislanko kurios nors jų dalys.

Aukšte daromos kratos po visas kertes, už kaminų, už gegnių. Krečiami visi ten esą daiktai.

Apžiūrėjus visas įtariamias vietas, nereikia pamiršti ir išeinamųjų vietų. Jose žiūrima, ar nėra koks ieškomasis daiktas išmestas. Matant ką nors įtartiną, kartais reikia jos išvalyti, nes nusikaltėliai, labai dažnai būdami keblioje padėtyje, išmeta daiktus, ypačiai viešose išeinamose vietose.

Balduose: spintose, komodose, rašomuose ir paprastuose staluose apžiūrimi stalčiai. Stalčius visai ištraukia ir tikrina ar nėra kas paslėpta tarp stalčiaus ir užpakalinės sienos. Išmatavimo

būdu nustato, ar nėra slaptų sudėtų iš dviejų lentų vietų, kurių vidurys tuščias. Ypatingo dėmesio reikia kreipti apatinei stalo lentai ir kojoms. Dažnai stalų kojos būva išgręžtos. Jų tuštumos randamos tik smulkaus ir atidaus apžiūrėjimo bei beldimo pagalba. Minkštuose balduose ir čiūžiniuose apžiūrimi apmušimai ir spyruoklės. Retkarčiais tenka apmušimus išbadyti ilgomis plonomis adatomis. Jeigu ieškomi smulkūs daiktai, tai kartais reikalinga apmušalai atplėšti. Tačiau pasitaiko, kad kai kurios šeimininkės greičiau sutinka išduoti slaptas vietas, nei kad būtų gadinami minkštieji daiktai.

Kambaryje kabą ant sienų daiktai: paveikslai, sieniniai laikrodžiai, barometrai termometrai nukabinami ir apžiūrimi iš vidaus ir iš užpakalinės pusės. Paveiksluose dažnai slepiama tarp kartonų ir užpakalinio popieriaus. Retkarčiais pasitaiko rasti paslėptų daiktų ir pačiuose paveikslo rėmuose. Laike kratos reikia nepamiršti skrynios ir valizos, kurioms reikia kreipti dėmesio ar nėra dviejų sienų, arba dugnų.

Pagaliau reikalinga apžiūrėti gėlių vazonas, paukščių narveliai, skrynios, rėčkos, maišeliai, dėžutės, skėčiai, takai, virtuvių įrankiai, muilas (kurio vidurys dažnai išskutamas) ir visi kiti smulkūs daiktai, o taip pat ir muzikos pabūklai.

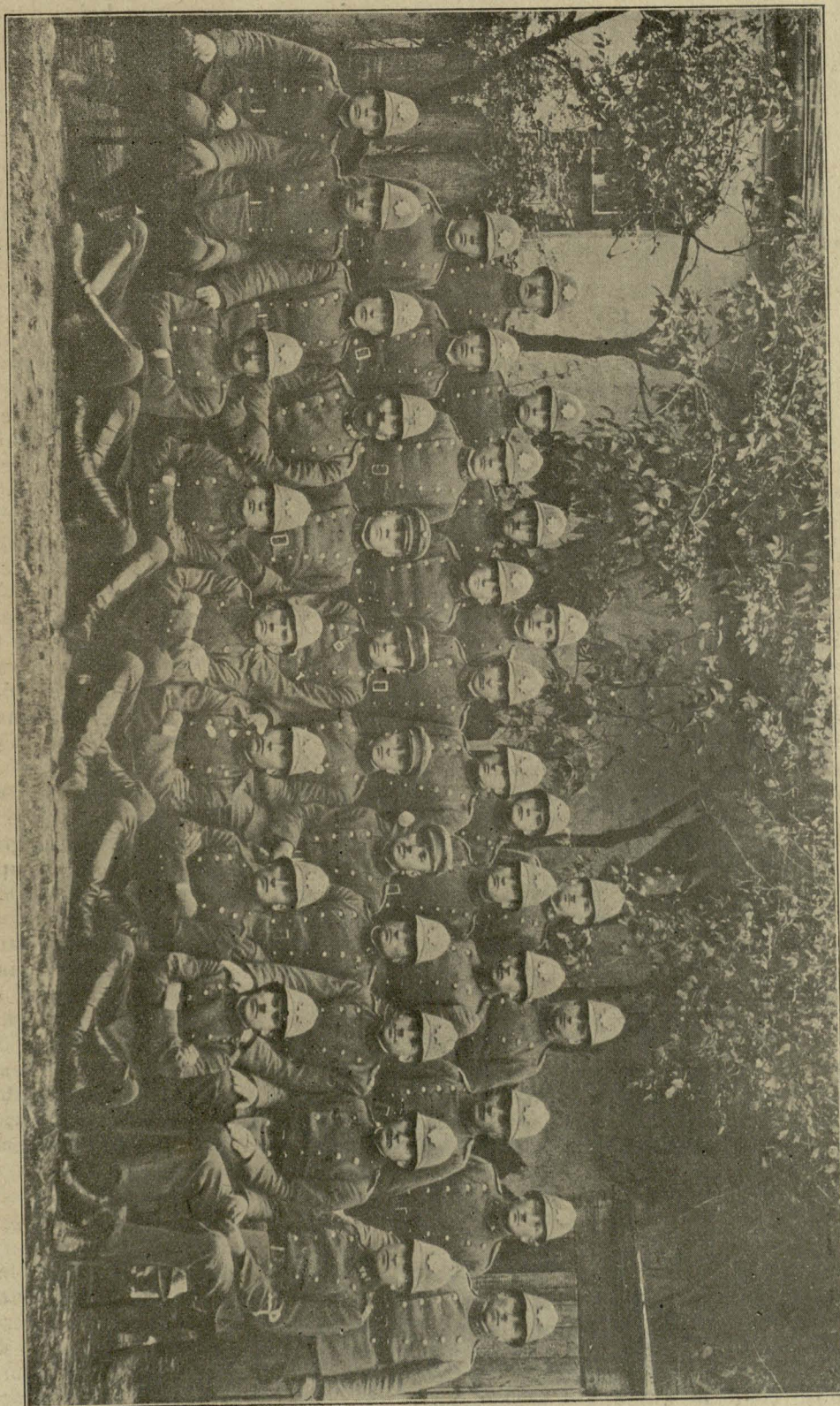
Darant kratą knygoose, neužtenka jas paėmus už aptaisų pakratyti, bet reikia perversti kiekvienas lapas ir tēmyt, ar nėra kas įdėta ar nesulipyti lapai. Paruošti siuntimui laiškai ir pakietai atplėšiami, nes įtariamasis galėjo tik dėl akių juos paruošti, ir tuo būdu slėpti įtariamuosius daiktus.

Darant pas asmenį kratą, reikalinga išaiškinti ir iščiupinėti drabužiai. Drabužiuose dažniausiai slepiama tarp medžiagos ir pamušalo; nedideli daiktai — brusloto kampuose, įsiuvami į apikaklę, siūles, atvartus, kalnierių, kepures ir t. t. Avalynę apžiūrint reikia kreipti daugiausiai dėmesio kurkoms ir padams, kuriuose būva užkalta arba užsiūta slėpiamieji smulkūs daiktai, dokumentai. Geriau kratą vykdyti kartais reikalinga net išardyti kai kurias siūles ir išieškoti, išžiūrinėti visus tuos daiktus, kuriuos įtariamasis asmuo nešiojasi su savim. Apžiūrint kūną, reikalinga visus kūno įdubimus apžiūrėti, išsukuoti plaukus galvos, barzdos, arba, jei kur nors užlipintas plasteris, reikia atplėšti ir žiūrėti ar nėra paslėpta.

Kaip daryti kratas

Kaip aukščiau minėjau, prieš kratą reikia surinkti visi duomenys, kurioj vietoj reikės krata daryti ir sulig tuo pasiruošti planą, kas bus ieškoma, kuriuose butuose, ir iš anksto nusišatyti, kas kuriam valdininkui reikės atlikti. Jei nėra svarbu užlaikyti asmuo, arba jis jau užlaikytas, tai kratą reikia daryti dienos metu, nes dieną greičiau įsileidžia butan, yra patogiau smulkūs paslėptieji daiktai pastebėti.

Vilkaviškio apskr. policijos būrys su policijos vadu Juodakiu vidury.

Krėsti siųsti ne vieną valdininką, bet keletą, kad užtektų žmonių ir iš lauko pusės pastatyti sargybai, ir duris, langus, stogą daboti ir taip pat vidury kratą atlikti. Valdininkas, vedęs kratą neprivalo pats ieškoti, o tik iš šalies tėti, kad neliktų kas nors nepastebimai neiškrėsta, apleista. Jeigu krata daroma įtariamajam netikėtai ir žinoma, kad jis negalėjo taip skubotai įtariamus daiktus paslėpti, tai pirmiausia ieškoma ten, kur paprastai laikomi tos rūšies daiktai. Pavyzdžiui, laiškai ieškomi rašomojo stalo stalčiuose, drabužių kišeniuose ir t.t. Vėliau, jeigu nesurandama, ieškoma ten, kur manoma galėjo paslėpti, t. y. balduose, arba kur nors pečių pakurose ir kituose daiktuose. Kartais ieškojimo darbą galima pradėti tose vietose, kurios atitinka maždaug profesijai, pavyzd.: kreipiama dėmesio kokios profesijos įtariamasis asmuo, kokio išsilavinimo, kokie jo gabumai ir t. t. Taip, mūrininkas dažnai slepia savo daiktus mūro sienoj, mokytojas knygose, paukštininkas smėly, šeimininkė baltiniuose ir induose. Drąsūs dažnai palieka ieškomus daiktus viešoj vietoj, tikėdami, kad ten neieškos ir nesuras.

Darant kratą reikalinga tėti įtariamąjį asmenį. Geriausia duoti pačiam atidarinėti stalčius, spintas ir k., kiekvieną daiktą leisti išiminti atskirai. Kada tai jis pats darydamas pradeda nerimauti arba abejoti kurioj nors vietoj, tai tokiose vietose yra dažniausia paslėpti slepiamieji daiktai. Išiminti privalo vienas asmuo, o ne keli. Visą išėjus patikrinti ar neliko kas nors kamputyje nepastebėta. Kuomet vienas asmuo ieško, antras tėti įtariamąjį. Taip daroma per visą kratą. Kuomet ieškoma šalia įtariamų vietos, įtariamasis pradeda nerimauti, sunkiai alsuoti, įtemptai žiūrėti, arba atidžiai žiūrėti ir tik nurimsta tada, kada pasišalinama nuo tos vietos, kurioje yra paslėpta. Darant kratą, statomi iš lauko pusės asmens tėti, kad per duris, langus nebūtų išmesti daiktai, o su jais ir slepiamieji daiktai. Todel laike kratos uždaromi visi langai ir durys, niekam neleidžiama išeiti. Visus esančius to buto asmenis laikoma viename kambaryje, pastačius prie jų sargybą. Panorėjus kam nors išeiti, pas jį daroma krata ir, tik nieko nesuradus, išleidžiama.

Visi įtariamieji daiktai rasti kratos laike, sunėšama į vieną vietą ir vėliau smulkiai dar kartą apžiūrimi. Ten esantieji asmenims nereikia aiškinti apie rastus daiktus, kaip ir kokiu būdu jie rasti. Taipgi nereikia klausinėti prie visų asmenų; reikia kiekvieną smulkiai atskirai išklausinėti. Jei laike kratos nerandama jokių įtariamų daiktų, tai kartais patartina ką nors palikti tėti įtariamąjį, tik, žinoma, taip, kad pats įtariamasis nepastebėtų. Dažnai tokie tėjimai duoda kuo geriausių rezultatų. Nes įtariamasis, manydamas, kad niekas nemato ar netėti, pradeda naikinti kratos metu nesurastus daiktinius įrodymus.

Kartais darant kratą pasitaiko rasti pas įtariamą daiktai, kuriuos reikalinga išaiškinti — kokiu keliu jie tapo jo įgyti ir, jeigu įgijimo būdas nevisai aiškus, tai jie buvo įgyti nelegaliai. Todel šie daiktai atimami ištirimui. Daug galima būtų priskaityti tokių atsitikimų. Visais šiais atsitikimais vėliau ieškomi daiktų savininkai skelbimų pagalba.

Motiejūnas-Valevičius
(Utenos apskr. v-kas)

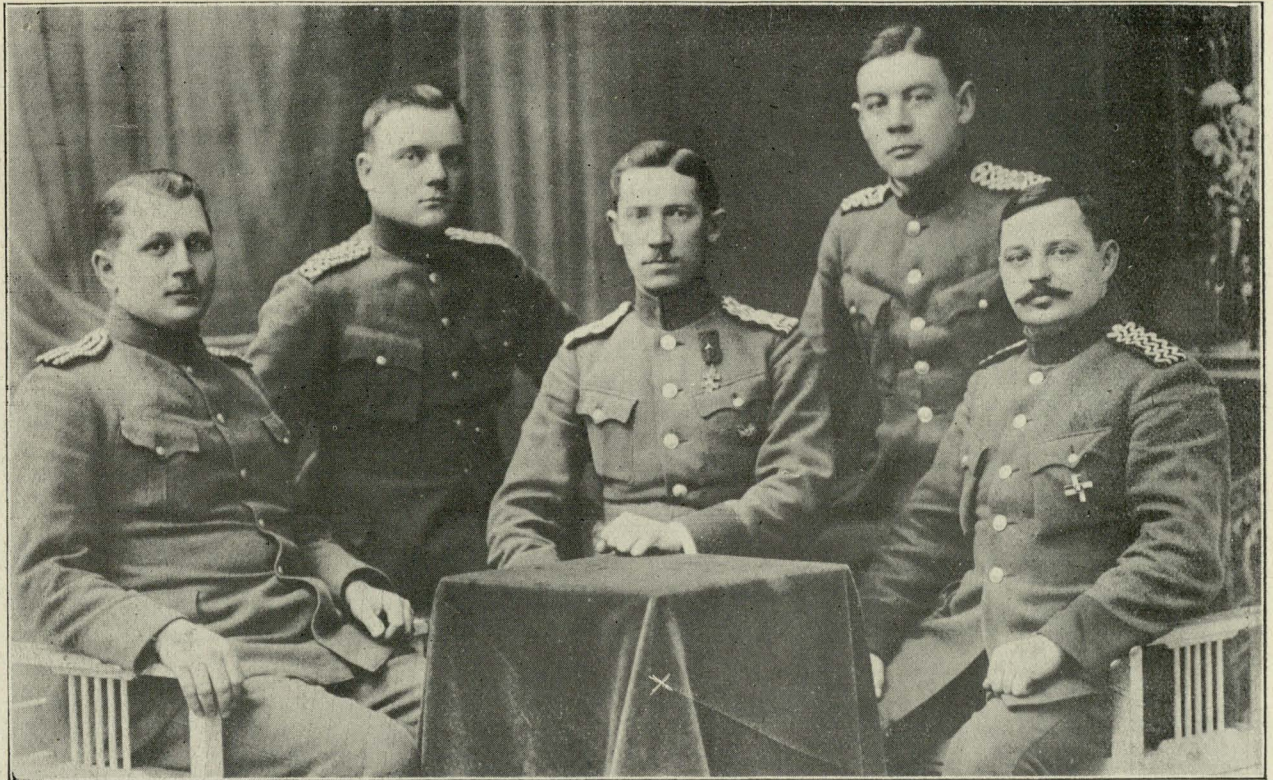
Mūsų policijos reorganizacijos reikalu

Šis klausimas yra labai svarbus. Norint jį atsakyti teigiamai ar neigiamai reikalinga labai gerai pažinti dabartinę mūsų policijos organizaciją, jos pareigos ir ji sulyginti su kitų Europos valstybių policijos organizacijomis. Kuriantis mūsų valstybei, visas valdžios aparatas buvo kuriamas pripuolamai. Ir policijos organizacija buvo nustatyta kaip tuomet atrodė geriau ir patogiau, taikant ją prie bendro valdžios aparato, juoba, kad šiam darbui specialistų buvo labai maža.

Mūsų policijos organizacijos pamatan, nors ir nepilnumoje, buvo paimta mums geriausiai pažįstama rusų policijos organizacija. Visa Lietuva tapo padalinta policijos nuovadomis, po 3—4 valsčius (rusų laikais «policejskije stany»). Nuovados veikimo atsakomingu valdininku skirtas nuovados viršininkas (rusų laikais «stanovoj pristav»), kuriam pagalbon duoti 2—3 valdininkai — nuovados viršininko padėjėjai (rusų laikais juos reikėtų lyginti «uradnikams»). Etatų lentelė nustatytas policininkų skaičius kiekvienai apskrčiai. Apskrityje, kurios ribose yra 4—5 policijos nuovados, skiriamas policijos vadas, kuris priklauso apskrities viršininkui. Jo pareiga yra instrukuoti ir tikrinti savo apskrities policijos veikimą. Apskrities policija per savo apskrities viršininką priklauso vidaus reikalų ministerijos piliečių apsaugos departamentui. Visi policijos valdininkai skiriami ir paleidžiami vidaus reikalų ministerio įsakymu. Eiliniai policininkai yra skiriami ir paleidžiami apskrities viršininko įsakymais. Piliečių apsaugos departamento įsakymu yra nustatytas raitųjų policijos tarnautojų skaičius. Atlyginimo atžvilgiu policija priklauso valstybei, kuri ją rūpina alga, aprėdalu, ginklais ir valdiškais arkliais, ir savivaldybėms, kurios privalo duoti policijai butą, kurą, šviesą ir arkliams pašarą, natūra arba pinigais. Tokia yra dabartinė mūsų policijos organizacija.

Palyginus skaičiais dabartinę mūsų policiją su buvusią anais laikais rusų policija mūsų valstybės teritorijoje, pasirodo, kad mes jos turime žymiai mažiau negu turėjo rusai. Rusi-

Geležinkelių policijos vyresnybė: X policijos viršininkas V. Gričius, nuovadų viršininkai J Chaleckis V Daugvila, P. Mažylis ir laik. ein. par. Ig. Adamkavičius.

Didžiausias Lietuvoje Lydavėnų geležinkelio tiltas, turįs 569 m ilgio ir 51 mtr. aukščio nuo vandens paviršiaus.

Aukštesnioji policijos mokykla. (Nuovadų viršininkų kursai).

Klasėje.

Lauke.

Vidaus reikalų ministeris Alytuje.

Raitosios policijos apžiūrėjimas.

Ginklų tikrinimas.

Ežerėnų (Zarasų) policija. X Policijos vadas Neuronis.

joj, kaip ir kitur Europoje, policijos skaičius buvo nustatytas ne etatų lentele, bet prisilaikant bendro gyventojų skaičiaus. Kauno ir Vilniaus gubernijose, provincijoje, rusai laikydavo 1 policininką 1500 gyventojų, o didesniuose centruose 1000 gyventojų. Pas mus gi dabar išeina maždaug 3000 gyventojų 1 policininkas. Daugelis piliečių, kurie policiją pažįsta tik iš paviršiaus, labai dažnai prikiša valdžiai, kad dabar policijos esą labai daug. Girdi, rusų laikais miestelyje stovėjo vienas «uriadnikas» ir viskas buvo tvarkoje; dabar gi tam pačiam miestelyje stovi 2—3 policininkai. Žinoma, tie piliečiai kitokios rusų policijos, kaip kasdieniniai uriadnikai, ir nematė, nes rusai beveik visą savo policiją laikė didesniuose centruose (gubernijų ir apskričių miestuose). Ten stovėdavo ir nuolat buvo mokomos ištisos raitosios policijos kuopos, taip vadinamos «konnaja policeiskaja straža». Toks policijos sutvarkymas jiems buvo reikalingas politiniais motyvais. Rusams nerūpėjo tvarka mūsų krašte; jie buvo tik visumet pasiruošę smaugti lietuvių tautinį atgimimą vistiek kokia forma jis reikštųsi. Tai buvo jų vyriausias policijos darbas.

Be to, rusams valdant, valsčiaus viršaitis, seniūnai ir kaimų dešimtininkai ėjo irgi tam tikras policijos pareigas. Apie mažiausius įvykius kaimuose jie privalėjo tuojau pranešti policijai. Kaimų dešimtininkai varinėdavo mažesnius nusikaltėlius per valsčius į nurodytus policijos punktus. Taipgi visus mokesnius valsčiuje rinkdavo viršaitis seniūnų padedamas. Jis turėjo teisę aprašyti ir parduoti iš varžytynių turtą tų piliečių, kurie nenorėjo laiku mokėti nustatytą žemės ar kokį kitą mokesnį. Palaikyt valsčiuje tvarką ir savo įsakymus priversti pildyti, viršaitis turėjo teisę bausti pilietį administraciniu būdu 2 parom arešto arba 1 rubl. baudos, ir tą baudą galėjo tuojau vykinti, nelaukdamas apelacijos. Lygią teisę turėjo viršininkai bausti viršaičius ir seniūnus. Tokiu būdu valsčiuje mokesniai visumet būdavo renkami viršaičio; policija būdavo šaukiama pagalbon tikrai piliečiams atsisakius mokesnius mokėti.

Pažiūrėkime dabar kokios mūsų policijos pareigos. Nekalbėsiu ščia apie mūsų policijos tiesiogines pareigas, kurios yra labai nelengvos ir be galo atsakomingos; paliesiu nors trumpai netiesiogines pareigas, kurių rusų policija nėjo.

1) Savivaldybių atstovai: viršaičiai, seniūnai ir kaimų įgaliotiniai neina policijos pareigų, nepadeda policijai areštuotų gabenti; ne tik valstybinių, bet ir savivaldybės mokesnių rinkimas uždėtas policijai, savivaldybių organai nuo to visai paliuosuoti. Viršaitis ne tik neturi teisės nusižengusius piliečius bausti administraciniu būdu, jis neturi nė teisės aprašyti ir parduoti iš varžytynių turtą piliečio, nenorinčio mokėti nustatytus mokesnius. Visa tai privalo atlikti policija.

2) Rusų policijos pareiga buvo sugauti plėšiką, vagį ar kitą kokį nusikaltėlį ir perduoti jį atatinkamam etapo punktui, kur jau be jos pagalbos etapo komanda jį varinėdavo į kalėjimus, tardytojus ir teismus. Etapo komandos, gana nemažos, buvo laikomos žinioje «voinskich načalnikov». Pas mus jos turėtų būti prie mobilizacijos rajonų viršininkų. Mūsų gi policija ir tą pareigą privalo atlikti, nes etapo komandų visai nėra. Trumpai suglaudus mūsų policijos pareigas, galima visai neapsirinkant pasakyti, jog pusę darbo, energijos ir laiko mūsų policija turi atiduoti netiesioginėms pareigoms.

Pažiūrėję į kitų Europos valstybių policijų organizacijas, pamatysime, kad jos visai skiriasi nuo mūsų. Miestuose panašiai mūsų nuvados yra policijos komisarijantai. Bet provincijoje visai kitas policijos organizacijos principas. Čia laikomasi, kad policijos veikimo vienetas būtų nedidelis, kad atsakomingsai to policijos vieneto valdininkas turėtų galimumo asmeniškai pažinti visus savo rajono piliečius, kad tas valdininkas visą policijos darbą atliktų savistoviai, be jokių tarpininkavimų per aukštesnę policijos instanciją, ir, kad visą svarbesnį darbą atliktų pats valdininkas, o ne policininkas.

Visose Europos valstybėse policininkų skaičius, išskiriant valdininkus ir specialę policiją yra nustatomas įstatymo keliu, pažymint kokiam gyventojų skaičiui, atskirai miestuose ir kaimuose, leidžiama laikyti vieną policininką. Tokiu būdu, daugėjant gyventojų skaičiui, savaime daugėja ir policijos skaičius, arba atvirkščiai.

Policijos komandos sąstatas beveik visur turi kariškus laipsnius. Vokietijoje yra trys policijos karininkų laipsniai: policijos leitenantas, kapitonas ir majoras. Tas pats, rodos, yra ir Prancūzijoje. Policijos komandos sąstatas visur yra komplektuojamas iš armijos karininkų. Maždaug visose valstybėse yra laikomas 1 policininkas: provincijoje 1000 gyventojų, miestuose, kurie turi daugiau 100.000 gyventojų — 500 gyventojų ir sostinėse 400 gyventojų.

Grįžtant prie mūsų dabartinės policijos organizacijos, reikia pasakyti, kad ji mūsų kraštui yra nevisai tinkama bei tobula ir štai kodėl. 1) Policijos veikimo vienetas (į nuovadas įeina 3—4 valsčiai) yra perdidelis; jos atsakomingsai valdininkas — nuvados viršininkas negali visumet žinoti tikrosios būklės, nes jisai yra priverstas tenkintis savo padėjėjų pranešimais, kurie ateina per 15—20 kilometrų. Tuo tarpu jisai privalėtų labai gerai pažinti savo veikimo vienetą ir net asmeniškai pažinti patikimus ir nepatikimus piliečius. Iš kitos pusės nuvados viršininko padėjėjas veikia nesavistoviai, — jis yra pilnoje nuvados viršininko priklausomybėje ir tik jo įsakymais vadovaujasi.

Dabartinis policijos sutvarkymas nėra parankus ir piliečiams. Pavyzdž., atvykęs savo valsčiu: pilietis, jeigu ten būtų savistoviai veikia policijos valdininkas, atliktų sykiu ir policijoje ir valsčiaus valdyboje visus reikalus. Dabar gi labai dažnai stovįs valsčiuje policijos nuovados viršininko padėjėjas piliečiui pareiškia: «aš nieko negaliu jums padėti, — važiuokite pas nuovados viršininką». Pilietis nori nenori, jei yra reikalas turi važiuoti 15 — 20 kilometrų. Nuvaziavęs irgi dažnai gali nerasti nuovados viršininko raštinėje, nes jis bus išvykęs tarnybos reikalais. Jo laukdamas, pilietis turi dar kokią parą sugaišti. 3) Prie dabartinio sutvarkymo visumet yra proga policijos valdininkams pasiteisinti viename ar kitame padarytame tarnybos apsileidime. Dažnas gali pasakyti: «mano įsakymą ne taip išpildė, aš ne taip supratau man duotąjį įsakymą». To negalėtų padaryti savistoviai dirbąs policijos valdininkas.

Kad pašalinti dabartinio sutvarkymo netobulumus, mano nuomone reikalinga keisti dabartinę policijos organizaciją. Pirmiausiai reikalinga įstatymo keliu nustatyti, kokiame gyventojų skaičiui leidžiama laikyti 1 policininką: 1) mūsų laikinojoje sostinėje, 2) apskričių miestuose ir 3) kaimuose.

Mano manymu, reikėtų laikyti 1 policininkas: Kaune 500 gyventojų, apskričių miestuose 1000 gyventojų, o miesteliuose ir kaimuose 2000 gyventojų.

Pati policijos organizacija reikėtų taip pakeisti: apskrityje palikti policijos vadą, kuris instruktuoję ir tikrintų policijos veikimą; dabartines nuovadas panaikinti, išskyrus apskričių miestus; policijos veikimo vienetu paimti valsčių. Tuomet kiekviename valsčiuje būtų visai savistoviai veikia policijos valdininkas, priklausęs tiesiog policijos vadui, ir prie jo būtų policininkų skaičius, atatinąs valsčiaus gyventojų skaičiui. Kiekvienam eilinių policininkų penketui turėtų būti vienas vyresnysis policininkas. Kaip tuos valdininkus pavadintume — tai, rodos, nesvarbu. Jie visi turėtų būti raiti ir, atsižvelgiant į valsčiaus didumą, turėtų būti nustatytas ir raitųjų policininkų skaičius. Prie kiekvieno policijos vado tuomet būtų galima sudaryti iš 8—10 raitų policininkų rezervą, turint galvoje ne tik savąjį apskritį, bet ir kaimynines apskritis, kur greitai laiku galima būtų paduoti pagalbą iš 2—3 apskričių.

Priklausomybė ministerijai pasilieka ta pati, kokia ir dabar yra. Įgyvendinus tokią organizaciją, visi mano nurodyti dabartinės organizacijos trūkumai būtų pašalinti ir pats policijos

aparatas pasidarytų daug lankstesnis ir tobulesnis, jau vien dėlto, kad viena nereikalinga instancija būtų panaikinta. Be to, valdininkas, turėdamas mažesnį veikimo rajoną, gebėtų jį geriau pažinti ir savąjį darbą tinkamiau atliktų. Sykiu sumažėtų ir kancelarijos darbas, nes čia jau raštininkai nebūtų reikalingi, visą darbą atliktų pats valdininkas.

Keičiant policijos įstatymą, reikalinga būtinai nors netiesioginiai valsčių viršaičiams seniūnams ir kaimų įgaliotiniams pavesti eiti tam tikras policijos pareigas; be to, viršaičiams duoti teisę aprašyti ir parduoti iš varžytynių turtą tų piliečių, kurie nenori nustatytu laiku mokesnius mokėti.

Taipgi, mano nuomone, būtų reikalinga įvesti policijos valdininkams laipsnius, kaip tai yra visur Europoje, pavadinant juos policijos karininkais. Laipsniai turėtų būti tokie: policijos leitenantas, kapitonas ir majoras. Policijos leitenantas ir kapitonas eity vienodas pareigas, tik tai išstarnavę, sakysime, vienam laipsnyje 5 metus, gautų aukštesnį laipsnį ir, žinoma, didesnę atlyginimą. Majoro laipsnį turėtų dabartinis policijos vadas. Jeigu laipsnių nebūtų galima įvesti, tai visgi reikėtų kitu būdu nustatyti tarnybos gradaciją policijos valdininkų tarpe.

Dar reikalinga pridėti, jog prie tokios policijos organizacijos, būtinas reikalas visi valsčiai tarp savęs ir su apskrities centru surišti telefonais.

Galimas dalykas, kad kai kam pasirodys, jog prie tokios organizacijos bus reikalingas labai didelis policijos valdininkų etatas ir kils abejonių ar atsirastų tinkamų žmonių, kurie gebėtų savistoviai eiti policijos pareigas. Į tai reikia atsakyti, jog dabartinis policijos valdininkų skaičius yra beveik pakankamas, — gal, reikėtų padauginti tik 10—12 valdininkų visoje Lietuvoje. Kai dėl jų tinkamumo, tai, turint galvoje dabartinius nuovados viršininkus, plus padėjėjus, baigusius aukštesniąją policijos mokyklą, galima būtų užpildyti $\frac{2}{3}$ valsčių visai tinkamais valdininkais; kitus gi tektų dažniau instrukuoti ir jų veikimą tikrinti.

Lieka dar etapų klausimas. Areštuotų etapų mano nuomone, nė kiek nepasikeistų, — paliktų kaip dabar yra; tik tai reikėtų iš kalno išdirbti visos Lietuvos etapo planą ir tuose valsčiuose, kur bus nužiūrėti didesni punktai, reikėtų laikyti vieną kitą policininką daugiau nei tuose, kur persiuntimo punktų nebus.

Šį klausimą laika labai svarbiu ir tikiuos, jog kompetentingi žmonės juo irgi susirūpins ir tars savo žodį.

Prauskitės tualetiniu
muilu fabriko

BERAR ir Co.

Apie nusizudymus

(Naudojantis medžiaga iš „Oeffentliche Sicherheit“)

Žmogaus prisirišimas prie gyvenimo yra labai galingas instinktas. Dar visų atmintyje neišdilęs didysis Europos karas paliko daug pavyzdžių, kaip žmonės tampa žiauriausiais gyvuliais. Kodel taip labai gerbiamas yra karžygys, kuris savo gyvybe rizikuoja? Jis nugali pirminį ir atkakliausią instinktą gyventi — patį gyvybės kūrėją, bet sykiu ir gyvenimo tironą.

Visumet buvo žmonių, kurie dėl kurių nors priežasčių neigėdavo norą gyventi ir nusizudydami pasitraukdavo iš gyvųjų tarpo, nes gyvenimo malonumai jiems rodydavosi neturį vertės. Pasitaiko laikotarpių, kuriais savizudijų skaičius labai padidėja ir jos pačios išauga epidemijomis. Iš šitokių dvasinių epidemijų atsiradavo savizudžių klūbų, kaip tai buvo Kryžiaus karų metu, raganų deginimo ir kankinimosi laikais.

Dorinis ir teisinis savizudybės vertinimas amžių bėgyje turėjo labai didelių atmainų. Senovės Romos respublikoje žudymasis nebuvo baudžiamas. Taip buvo ir pirmųjų imperatorių laikais. Jei kas nors dėl kurio nors nusižengimo nusizudydavo, tai jis išvengdavo savo turtų konfiskavimo, savo testamentą panaikinimo ir būdavo garbingai laidojamas. Tačiau vėlesnieji imperatoriai pareiškė, kad tie kaltinamieji, kurie prieš bausmę nusizudo, turi būti laikomi tokiais, lyg jie jau būtų buvę nuteisti. Ir šiuo atveju nėra jokios kalbos apie bausmę už savizudybę. Nuo visokios atsakomybės būdavo laisvi visi tie, kurie nusizudydavo dėl gyvenimo įkyrėjimo, skausmo nepakentimo, iš didelio piktumo. Taip pat Romos pilietis galėdavo pateikti senatui arba imperatoriui tuos sumetimus, kurie versdavo jį nusizudyti ir gauti pritarimo. Panašiai galėjo elgtis atėnietis. Ir senovės Graikijoje už savizudybės nebuvo normuotų bausmių. Aristotelis ir Epikuras savizudybę prakeikė. Tuo tarpu stoikai, kurių įsteigėjas Zenonas savo noru nusizudė, nusizudyme matė «paskutinę drąsaus vyro prieigą». Testamente savizudybė visai nėra minima. Dovydas garbino Saulių, nors jis savo kardu nusidūrė.

Visu griežtumu stėjo prieš savo kūno naikinimą krikščionija ir jos įtakon patekė įstatymai. Čia kalbama apie neparduodamą gėrybę, apie postą, iš kurio negalima pasišalinti ir apie gyvenimo prievolę. Nokiečių filosofas Šopenhaueris pastebi, kad monoteistinių tikybų dvasininkai visai teisingai yra prieš savizudybę. Tačiau buvo ir krikščioniškų sektų, kurios savo asketika savizudybę laikydavo net geru daiktu (donatistai, raskoenikai). J. J. Rousseau ir D. Hume gina savizudybę, tuo tarpu Montesquieu ir Kantas ją pateisina tik išimtiniais atsitikimais. «Žemulinės Austrijos krašto tvarka» nustato, kad nusizudėlio kūnas turi būti išneštas iš namų

ir pakastas kaip šuo. Jo testamentai turi būti nepildomi, tačiau «pia legata» turi būti vykinami. Toliau, ši krašto tvarka liepia «visiems barzdaskučiams, gydytojams ir t. t., grasindama aukštomis bausmėmis ir jų profesijos teisių atėmimu, eiti pagalbon neščioms moterims, kurios nusizudė, ir prapiauti vidurius», kad bent kūdikis galėtų būti garbingai palaidotas. Panašių nuostatų yra ir kituose krašto parėdymuose. Iš jų išeina, kad niekas nėra savo gyvybės ir savo kūno narių ponas, nes visa priklauso Dievui. Vienas autorius 1792 metais taip mokina: «Pagal priverstinius gamtos įstatymus yra leistinas visoks veiksmas, nuo kurio nenukentėja kiti. Tuo būdu kiekvienas žmogus turi teisės laikyti savo gyvybę ir sveikatą, tobulėti; su savo kūnu, kurio nariai ir pajėgos yra valdomos, kaip patinka elgtis ir neleisti niekam kitam čia kištis.» Sulig «Nemesis Theresiana» nusizudėlio kūnas yra naikinamas. Jei jisai nusizudė, norėdamas išvengti skaudžios bausmės, tai jo kūnas sudeginamas ant laužo, rišamas prie rato. Vakarų Galicijos baudžiamasis įstatymas bandymą nusizudyti baudžia kalėjimu, o nusizudėlis yra užkasamas nešventintoje kapinių dalyje. Iki 19 šimtmečio įvairūs Vokietijos baudžiamieji įstatymai savizudybę kvalifikuodavo baudžiamu veiksmu. Austrijoje tikrai imperatoriaus patentas iš 1850 m. sausio 17 dienos panaikino bausmę. Buvo paliepta pasikesinusius nusizudyti gabenti į gydymo įstaigą, o nusizudžiusius laidoti kapuose be iškilnių. Kas norėdavo iškilmingai laidoti, turėdavo pristatyti liudymą apie nusizudėlio psichinę būklę įvykio metu. Esant konkordatui, šią klausimą turėdavo išspręsti dvasiška įstaiga.

Savizudybė, be abejo, yra priešgamtiškas veiksmas, priešingas normaliam jutimui. Dažnai nusizudo menkos dorinės vertės žmonės. Tačiau yra nusizudymų, kurie liudija labai aukštą dorą ir reikalauja bendros pagarbos. Tai yra pasiaukojimo atsitikimai kada nusizudoma dėl susidūrimo aukšto dorinio tikslo su gyvybės instinktu. Yra žinoma pasiaukojimo mirtis Marko Kurcijaus ir konsulo Publijaus Decijaus. Demostenas ir Katonas, kurių visas gyvenimas buvo jų aukštos doros įrodymas, nusizudė įpuolę į desperaciją dėl jų valstybės nelaisvės. Šis veiksmas buvo labai įvertintas.

Genialūs žmonės, kurie giliai pažvelgia į gamtos paslaptis arba nuolat yra psichiškai susijaudinę, dažnai turi pagundų nusizudyti. Goethe ir Rousseau turėjo tokių minčių; didžiausias 19 šimtmečio dramaturgas H. v. Kleist nusisovė.

Objektyvus nusistatymas savizudybės vertinant, dėl kiekvienam atskiram subjektui įgimto aklo prisirišimo prie gyvenimo, nėra lengvas. Pirmiausia jis priklauso nuo pačios gyvybės įvertinimo, toliau nuo tikybinės įtakos ir tolai kinių dorinių pažiūrų. Pati gamta labai rūpi-

nasį padermės laikymu, tačiau atskirų asmenų gyvybę ji išstato tūkstančiams aklų nuotykių, taip, kad gyvenimas arba mirtis jai, rodos, neturi reikšmės. Žiūrint į gyvybę kaip reiškinių, ji yra tikrai nepastovi begalinės ir amžinos substancijos reikimosi forma, — be galo trumpos tarpas tarp gimimo ir mirties, kuris dideliu greitumu skuba.

Savižudybės baudimas kriminališkai politiškai atžvilgiu yra absurdas. Žmogaus gyvenimo valstybiška apsauga nuo savižudybės bausmių pagalba tyčiojasi ne tikrai iš visokio humaniškumo, bet sykiu neturi ir tikslo. Negyvo kūno baudimas yra tikrai lavono išniekinimas ir netinka nė vieną žmogų nuo nusizudymo sulaikyti. Tikrai kišimasis į svetimų interesų sferą gali būti valstybės baudžiamosios jėgos objektas. Pavyzdžiui, baudžiami lytiniai santykiai tarp tos pačios lyties asmenų. Du laisvos valios vienos lyties žmonės su įgimta nenormalia lyties konstitucija nelaužo kito žmogaus teisių; bendra dora yra tikrai tada įžeidžiama, kada apie tai išgirsta visuomenė teismo salėje ir iš laikraščių pranešimų. Kad dar tokia bausmė už įgimtus nenormalumus šiandien yra, tai, be abejo, nėra garbės mūsų gamtos ir medicinos mokslui.

Motyvai, kurie verčia nusizudyti, daugelyje atvejų kyla iš melancholijos. Tačiau visai neteisinga manyti, kad kiekvienas nusizudėlis buvo psichiniai nenormalus. Del paveldėtos degeneracijos kai kada ištisos šeimos išsizudo. Didesnis vyrų nusizudėlių skaičius gali būti paaiškinamas relatyviu moteris silpnumu ir jos pasingesniu charakteriu. Dabarties skaitlingi jaunuomenės nusizudymai eina iš moderninės jaunuomenės charakterio, nes ši jaunuomenė yra karo padarinys. Ne tikrai jausmų hipertrofija del lytinės įtakos, bet pirmiausia nieko neatsižvelgęs troškimas lėbauti, ligūstas jaunumas šalia dažnai trūkstamo išauklėjimo yra stumėkliai žudyti. Dažnai yra neįtikėtinų motyvų, kurie vaikus ir jaunimą stumia mirtin.

Gamtos įtaka savižudybėms yra labai didelė. Savižudybių kreivoji kasmet kyla ir leidžiasi tais pačiais mėnesiais. Rodos nesinorėtų tikėti, kad mūsų klimato krašte didžiausias savižudybių skaičius išpuola pavasariui, gegužės ir birželio mėnesiams, kada visa gamta atgyja, kada visur gyvybė reiškiasi. Priešingai, niauriai rudens mėnesiais, lapkričio ir gruodžio, kada lietingos, tamsios dienos ir ilgos naktys žmogui nykumos įvaro, savižudybių skaičius yra ku mažiausias. Visai atvirkščiai yra, pavyzdžiui, Pietų Amerikoje (Argentinoje), kur mūsų vasaros metu yra žiema, o žiemos metu vasara. Tenai statistika daugiausia nusizudymų rodo prieš mūsų Kalėdas ir mažiausia gegužės—birželio mėnesiuose. Iš to aiškiai matyti saulės ir bendrai gamtos įtaka nusizudymams. Nusizudėliai ne tik «pasirenka» sau gražesnį laiką, — jie renkasi nusizudymo būdus ir vietas.

Kaip žinoma, visur yra tvenkinių, tiltų, krūmų, kuriuos nusizudėliai ypatingai mėgsta. Yra žinomas atsitikimas, kad vienas vyras bandė pasikarti po medžių, nuo kurio pirmiau jisai kitą pakaruoklį nuėmė.

Dauguma savižudybių įvyksta slapta. Žmogus nori nusizudyti, kad nieks jam nesutrukdytų. Paprastai prieš nusizudymą žmogaus protą ėda viena kitai priešingos mintys, širdį drasko nusiminimo kupini jausmai ir todėl žmogus, lyg jų gėdindamasis, pasitraukia kur nors užkampin ir tenai nusizudo. Kai kada iš gėdos nusizudėlis pasirūpina nuduoti paprastai mirusį arba nužudytą. Čia reikia neužmiršti, kad gali būti ir kitų priežasčių, kurios gali versti savižudį savo darbą slėpti. Pirmiausia atsižvelgimas į gimines, kuriems jo veiksmas gali duoti moralinių arba medžiaginių negerumų. Kitais atsitikimais tyčia nusizudoma, norint tuomi sukelti baimės, pasigailėjimo ar triukšmo.

Valstybė savo piliečių gyvybe privalo rūpintis, kaip brangiausiu savo kapitalu. Ji saugoja žmogaus gyvybę ne tikrai del paties žmogaus, bet ir savo pačios labui. Todėl nėra jokios abejonės, kad savižudybė įeina ir į kitų interesų sferą. Tačiau nebausti savižudybę reikalauja ne tik sveika kriminalinė politika, bet ir žmoniškumas ir įgimta neribota žmogaus teisė ant savęs, nes jis niekadados gyvenimui nepasizada ir jo niekad neprašė ir todėl, galop, jam lieka raminanti mintis — pasinaudoti savo aukščiausia ir paskutine teise, jeigu jo gyvybė jam ir kitiems yra sunkenybė arba del kitų kurių nors priežasčių neturi vertės.

Pagal Austrijos teises, savižudybė nėra baudžiama, ir teisišku atžvilgiu yra nesvarbus veiksmas. Tačiau Austrijos įstatymuose dar yra paragrafas, kuris gresia areštu iki viename mėnesiui, jei žmogus savo noru eina į pavojų, pavyzdžiui, maudosi tam nepaskirtose vietose, važinėjasi ledais ir t. t.

Prikalbėjimas ir padėjimas nusizudyti dauguma atvejų nėra baustini. Tačiau kada prikalbėjimas ir padėjimas išeina iš žemų motyvų, bausmė yra geistina. Tai yra tais atvejais, kada nusizudymo kandidatas nėra atsakingas už savo veiksmus. Todėl Austrijos įstatymai baudžia žudymosi padėjėjus kalėjimu arba areštu nuo keturių savaitių iki trijų metų. Tie, kurie pastūmėjo kitą nusizudyti jo įjaudinimu arba kuriuo nors nesusipratimu (lirtum), baudžiami sunkiųjų darbų kalėjimu arba paprastu kalėjimu iki dešimties metų.

Tampriai yra susijęs nusizudymo padėjėjo darbas su veiksmu to, kuris nužudo prašomas.

Nusizudymas prašant moderniškuose baudžiamuose įstatymuose visur yra išskiriamas. Nužudymas yra smurto būdu atimama kito asmens gyvybė. Nužudymas, žmogui prašant, turi būti kitaip įvertinamas. Čia nužudytojas tampa, tarsi, pasiryžusio nusizudyti įrankiu. Nužudymas kitam prašant, kartais gali turėti

ir dorinės reikšmės, būtent: kada žudomoji gyvybė yra be jokios vertės arba kada žudomasis neturi vilties pasveikti ir labai kenčia. Kareivis, kuris savo baisiai sužeistą be jokios vilties pasveikti draugą iš pasigailėjimo nušauna, žinoma, jam prašant, jį išvaduoja iš kančių.

Su nužudymu prašant ankštai rišasi Eutanasija — miršančiojo skausmų palengvinimas.

Yra valdžios ir visuomenės pareiga daryti visa apsaugoti žmones nuo savižudybių. Tačiau nėra jokių radikalių priemonių visoms savižudybėms kelią užkirsti.

J. Basevičius

Keletas minčių del pasienio taktikos

(Žiūr. «Policijos» 10 nr.)

Šunes. Sunku, gal, bus surasti pasauly kitą tokį gyvulį, kuris būtų taip prisirišęs, ištikimas ir klusnus savo šeimininkui, kaip šuo. Šunies gudrumas ir gera uoslė senai atkreipė žmogaus dėmesį ir padavė mintį, jį panaudoti įvairiems savo patarnavimams. Šunes šiais laikais tapo nepamainomais pagalbininkais kaip slaptajai žvalgybai, taip lygiai tos ar kitos šakos policijai. Nemažesnės reikšmės šuo turi ir pasienio tarnybai; todėl šis klausimas neprivalėtų būti užmirštas.

Tą klausimą visai teisingai vaizdavo aukšt. policijos mokyklos viršininkas p. Ramanauskas straipsny «Ar reikalingi pasienio policijai šunes.» («Polic. 2 (6) nr.»). Man dar svarbu tuo klausimu pakalbėti toliau, bet visų pirma priminti, kad, praktikoje pusės metų laikotarpį naudodamas šunis, pastebėjau štai ką. Sargybose buvo įsigyta viso keturi šunes, iš kurių trys paprasti kaimo šuneliai ir vienas maišytų taksų veislės. Per tą patį laiką trys paprasti šunes ne tik, kad jokios naudos nenešė, bet keturis kart sulaikant nakties metuėjusiems per sieną asmenims davė progos pasprukti. Gi taksų veislės šuo tamsiose naktyse trimis atsitinkimais gelbėjo sulaikyti pereinančius sieną.

Todel tenka padaryti išvada, kad netinkamas šuo pasienio tarnyboje ne tik nenaudingas, bet kartu blėdingas. Kaimo šunelis gana toli pajutęs einantį ar važiuojantį, vietoje būdamas tuojau ima loti. Tie, iš anksto perspėti, žino kuria linkme sau kelią parinkti. Arba dar atsitinka: krūmais apaugusiame slėnyje slapukas su šunim besekdamas pajunta staigų šunies puolimąsi į ką tai svetimą. Slapukas leidžiasi paskui šunį ir, matydamas bėgantį asmenį, stabdo. Bet, tam nestojant, šūviu duoda ženklą sustoti. Šuo, išgirdęs šūvį, metasi bėgti, tiesiog sargybos butan, palikdamas savo šeimininką pasislėpusiojo beiėskantį...

Todel pasienio tarnyboje šunes bus labai naudingi tik parinktos veislės ir tam tikslui tinkamai dresiruoti. Šuo turi tikt šiems reikalavimams:

- a) turėti gerą uoslę ir klausą,
- b) suuodęs ar ką nors nugirdęs, savo šeimininkui duoda žinoti nelojimu, bet urzgimu,
- c) negali pulti; šeimininkui nedavus ženklo ir
- d) nebijoti šūvių ir nuo jų nebėgti.

Šia linkme šunis dresiruoti galėtų žemesniojo pasienio policijos mokykloje, arba tam tikruose punktuose. Nedresiruotų šunų sargybose nėra galimumo tinkamai išdresiruoti, nes tas darbas reikalauja tam tikro specialaus mokėjimo, kurį nekiekvienas žino.

Sargybose šunų laikymui (jei jie tarnybai skirti), turėtų būti iš valstybės skirtas tam tikras davynys (pajok), ar tam tikra suma pinigais. Nebus tiksliu versti sargybinius savo lėšomis šunis laikyti. Jeigu sargyba laiko du tris šunis, tai paprastai jie nežino tikro savo šeimininko ir klauso kiekvieno ta uniforma dėvinčio, kuris tik duoda žinoti. Šuo, nežinodamas tikro šeimininko išvestas tarnybon dažniausiai nuo sargybinio pasišalina ir grįžta butan.

Todel sienos tarnyboje šunimis naudojantis reikalinga, kad kiekvienas turėtų tiktai vieną šeimininką, kuris jį naudoja tarnyboje, dresiruoja ir šeria. Iš tarnybos grįžęs, šuo privalo būti prižiūstas, arba uždarytas laikomas.

Dresiruotų šunų pagalba yra gana lengva pėdsakais susekti spėjusius pereiti bei pervaziuoti sieną asmenis. Juo greičiau susekti pėdsakai, juo lengviau ir greičiau galima pavyti ir surasti perėjusius bei pervaziavusius, ir atvirkščiai, juo senesni pėdsakai, juo visa vyksta sunkiau.

Jeigu gausingoji prieškarinės Rusijos sienų apsauga manė, kad yra normalu, jei bendrai sulaikoma viso per sieną nelegalio judėjimo 50%, tai be apsirikimo galima sakyti, kad bendrai dabartinė mūsų pasienio policija vos tik 10-20% viso nelegalio judėjimo sulaiko. Vadinasi, 80-90% lieka nesulaikytų, kurių žymią dalį sektųsi sulaikyti dresiruotų šunų pagalba, sekant «karštais pėdsakais».

Šis reikalavimas davė mintį, kad tinkamiausia bus tuomet, kuomet visus per sieną galimus perėjimo ruožus seka taip vadinamas sienos sargybinis, kuris, vadovaudamasis tam tikrais nurodymais bei laikrodžiu, savo barelį privalo pereiti per tam tikrą laikotarpį (Pasienio pol. tarnyba, «Policija» 4 (8) nr.). Kas 30-40 minučių pereidamas vienon ar kiton pusėn, barelio sien. sargybinis, be kitų jam skirtų privalumų (jei nepastebės einant ir nesulaikys), bent ras tik ką perėjusių ar pervaziavusių (karštus) pėdsakus, kuriais, šunies pagalba pilnai galės juos pavyti ir surasti (sien. sargybinis, radęs pėdsakus, išaukia pamainą savo barelin ir tik tuomet seka pėdsakais).

Geriausiai pastebimi pėdsakai sniegui ar purvams esant, o vasaros metu esant rasai. Bet, kada nėra sniego, purvų, nėra rasų, tenka vartoti tam tikros pėdsakus rodančios kliūtys.

Pėdsakams rodyti kliūtys statomos: artimai sienos sargybinio tako ir visose tose vietose, kur statomi ar gali būti statomi slapukai. Jas dar vadinama išduodančiomis kliūtimis. Jos pasireiškia taip.

Visu pasieniu, kelių metrų platumo (kur pereiti sienai nėra gamtos kliūčių) ruože žemė išariama ar sukasama, apvaloma nuo žolių bei akmenų ir smulkiai grėbliu nuakėjama. Toks ruožas prižiūrimas, kad nebūtų žmonių bei gyvulių trypiamas. Kas nors slaptai pereinas ar pervaziuoja sieną išpūrentame žemės ruože paliks savo pėdsakus, kuriuos visados galės pastebėti sienos sargybinis. Gabesni ir daugiau prityrę kontrabandininkai šiuo atveju priėję sieną, supurentu žemės ruožu pereina atbuli, arba vienas paskui kitą pirmojo pėdomis; perėję iškrinka, tuo klaidindami sekėjus. Bet visais panašiais atvejais vartojama būdas: pėdsakai perduodami svetimos valstybės pasienio sargybiniams ir be to, savo eilė šunies pagalba pėdsakais sekama valstybės gilumon. Tose vietose, kuriose negalima parengti supurento prie sienos žemės ruožo (pievos, pelkės), tiesiami siūlai, kuriuos per sieną einą nutraukia ir tuo būdu sienos sargybiniui nesunku pastebėti. Siūlų tiesiama 1—3 eilės, per 3—10 metrų viena eilė nuo kitos.

Apie slapukų statymo vietas, dirbamos taip vadinamos triukšmą duodančios kliūtys. Jos taisomos tose vietose, kuriomis daugiausia mėgstama kontrabanda gabenti ir asmenys eiti (tarpkalnėse, ant kelių, takų ir kit.), kliūčių pagalba slapukas ir juo labiau šuo, geriau gali nugirsti einančius ar važiuojančius. Kliūtims medžiaga yra medžių (geriausia gluosnio ar alksnio) šakos, kurios reikalingose vietose išmėtos taip, kad einą ar važiuoją negalėtų jų apsilenkti. Sausų šakų braškėjimas naktį gina toli galima išgirsti.

Šios, regis, primityvės perėjimo kliūtys visai nelauktai patarnavo pasienio sargybiniams gana dideliu atstume nakties metu nugirsti einančių žingsnius ir juos sulaikyti. Užtat jau dabar toms sausų, išdraikytų žabų kliūtims tenka kreipti dėmesio kaip vienai pagalbinei sekimo priemonei.

Šakos (žabai) išmėtos nežymiam kieki, kurios visai negalėtų atkreipti praeinančio dėmesio, taipgi pats kliūčių dirbimas privalo būti atliekamas slapta.

4. Sienos tarnyba dieną

Užstojus dienos šviesai paprastai sumažėja įvairūs neteisėtas per sieną judėjimas, taipgi susilpninama ir pati sienos apsauga. Dažniausiai nedengtose vietose lieka tiktai sienos sargybiniai, kurie, prisilaikydami aukštesnių vietų,

seka tam tikrą sienos ruožą. Kalnuotose ir miškais apaugusiose vietose, žiūrint reikalo, sieną saugoja, greta sienos sargybinių, dar sekikai, kurie statomi kiek atgal nuo sienos, aukštesniuose punktuose (iš kur būtų galima sekti didesnė apylinkė), sekikams, o taipgi sienos sargybiniams duodami žiūronai. Ypačiai žiūronas yra svarbu turėti sekant iš aukštumų atviras vietas. Žiūrono pagalba sekikas (sien. sargybinis) gali išskirti ir geriau pažinti pastebėjęs einančius, ar važiuojančius. Retkarčiais taipgi ir dieną, reikalui esant, į slaptos dengtas vietas statomi slapukai; nuo sienos gilumon į numatytas apylinkes siunčiami patruliai tarnautojų arba civiliais rūbais perrengti, kontrabandininkų judėjimą sekti ir apie juos žinių rinkti.

Prieš did. karą Rusijos pasienio brigadose pastarųjų funkcijas pildydavo išimtinai raitelių būreliai, kurie dar šalia sekti ir persekioti kontrabandą ir žvalgyti pasienio gilumos ruožą, darydavo kratas ir tikrindavo sargybinių tarnybos eimą.

Be abejo, raiteliai savo judrumu geriau tiko karštais pėdsakais kontrabandą persekioti, vesti viešą žvalgymą pasienio ruožo gilumoj, vykti pagalbon ir kratoms daryti, bet savo triukšmu mažiau tiko slaptam pasienio ruožo ir apgyventų vietų žvalgymui, kontrabandininkų sekimui ir sargybinių bei slapukų vietų tikrinimui, kur reikalinga ypatingo slaptumo. Be to, raitelių laikymas, komplektavimas atsieina gana brangiai. Todel jau prieš d. karą buvo daug šalininkų pasienio tarnyboje raitelių veikimą pakeisti pėsčių veikimu.

Šiais laikais pasienio tarnyboje slaptas veikimas ir šunų naudojimas visiškai skiriasi nuo senų veikimo formų; raitelių veikimas mažai čia pritaikomas. Raitelių veikimą pasienio tarnyboje visiškai neigti neverta, bet čia jų gali pakakti viso sąstato $\frac{1}{6}$ — $\frac{1}{7}$, kurie tarnaus, laikymui ryšio, teikimui pagalbos prieš ginkluotą kontrabandininkų gaują, kontrabandininkų persekiojimui ir kratų vykdymui.

5. Išvados

Šiame straipsnyje pernagrinėti kai kurie pasienio taktikos klausimai turėjo tikslo kiek apibūdinti svarbesnius, pamatinius veikimo dėsnius, kurių reikalingumas suspėta numatyti, dalinai išbandyti, ir padaryti daugiau bendras išvadas.

Kiekvienas pasienio tarnyboje nusimanąs sutiks, kad pasienio policijos veikimo sritis mažai tėra išstobulinta. Bet, prisiminus, kad nuo jos įkūrimo dienos eina vos antri metai, nebus daug ko primesti. Nuo 1918 m. gyvuoja mūsų kariuomenė ir viešoji policija, kurių veikimo sritis iki šiai dienai tobulinama, o dar labai toli iki galutinio tobulumo laipsnio. Pasienio policijai iki šiol tobulėti buvo net ir tam tikrų trukdančių priežasčių. Visų pirma, pasienio policija sukurta iš žmonių mažai nusimanančių (nespecialistų) pasienio tarnyboje, ir visai naujais pamatais —

negausus tarnautojų skaičius. Dėl tos priežasties jokių veikimui taisyklių bei nurodymų, nuo seniau gyvenime vartojamų, nebuvo galimumo pritaikinti. Patiems pagaminti reikia turėti toje srity gero prityrimo. Todėl suprantama, kad, ką nors pačiam per save išmokyti, reikalinga tam tikro laiko, susirūpinimo, pasišventimo. Tokį periodą pergyveno pasienio policija. Mažai galėjo pagelbėti trumputė pasien. pol.-ai instrukcija, nustatanti vien pamatinio tvarkymosi ir santykiavimo klausimus. Svarbiausias darbas—kaip pasienio policija turi veikti, kad dabartiniu savo žmonių sąstatu kiek pakenčiamai pildytų skirtą jai užduotį—tinkamiau apsaugotų sienas—liko spręsti ateičiai.

Dabar kyla klausimas, ar verta ir ar laikas kreipti didesnio dėmesio pasien. policijos veikimo tobulinimui? Tenka ieškoti šiam reikalui pateisinamų argumentų.

Darant paprasčiausias išvadas, dalykas atrodo taip: jei nepamiršim, kad dabartiniu savo veikimo tobulumu mūsų pasienio policija bendrai viso nelegalio per sieną judėjimo vos 10—20% sugeba sulaikyti, o 80—90% praeina nesulaikytais, lieka manyti, kad tas klausimas yra dabarties klausimas.

Jei permesim akimis kontrabandos judėjimo skaitmenis Lietuvos sienose, patalpintus «Policijos» žurnale, rasim, kad išskiriant Klaipėdos kraštą, vienu metų bėgy (nuo 1. VII.24 m. iki 1. VII. 25 per Lietuvos sienas nelegaliai gabenant buvo sulaikyta (apytikriai apskaičiavus) įvairios kontrabandos 101.000 litų sumai ir apie 1.600 ivairaus plauko asmenų. O reikia pripažinti, kad dalis tų asmenų, patekus politin. policijon, davė galimumo atidengti tokių perspektyvų, kurių mūsų priešai ir už 101.000 litų nesutiktų atidengti.

Patiekti apytikriai skaičiai rodo tikrai 20% (bet jokių būdu ne daugiau) viso kontrabandos judėjimo vienu metų bėgy.

Žinomas daiktas, kad ir tobuliausiai pasienio policija veiks, bet niekad nepasiseks, kad metų bėgy niekas nepralystų slapta per sieną ir būtų sulaikytaėjusių 100%. Bet visgi galės pasisekti sulaikyti 50 — 60% viso judėjimo, kas taipgi sudarytų tris kart visokeriopai didesnę valstybei naudą. Todėl savaime suprantama, kad pasienio policijos veikimo išvystymas ir tobulinimas materialiais samprotavimais valstybei išsimoka, ir todėl reikalingas didesnio susirūpinimo, kaip dabarties klausimas.

Kokiais keliais eiti prie pasienio polic. veikimo tobulinimo? Čia nevertėtų vien tenkintis vieno ar kito asmens trumpais tarnybos patyrimais ir nuomone, kurie iš tikro privalėtų turėti tikslo kaip diskusinė medžiaga, bet ne kaip šablonas

Todel į šį klausimą bendrai toks galėtų būti atsakymas:

1) Daugiau susidomėti ir pasimokyti iš kitų gerai susitvarkiusių Europos valstybių: kaip ten

apsaugomas sienos, koki saugojimo būdai ir priemonės. Kas ten mums būtų pritaikomo, galėtume panaudoti.

2) Prie ministerijos turėtų būti pasienio policijos skyrius su skyriaus viršininku, specialistais instruktoriais ir inspektorais, kurių tikslas būtų instruktuoti ir tobulinti barų ir rajonų viršininkų specialių žinių sritį, steigti kursus, rišimui painesnių klausimų šaukti suvažiavimus, rūpintis instrukcijų leidimu, vadovėlių ir t. t., be to, bent kas antras mėnesis apvažinėti kiekvieną barą ir vietoje viską tikrinti, revizuoti.

3) Pas. policijos barų viršininkai (apskritis) privalėtų betarpiu priklausyti skyriaus viršininkui. Su apskrities v.-ku pasienio pol.-ja būtų surišta (jei tas ekonominiai geriau) tikrai ūkio atžvilgiu. Apskritis viršininkas pakankamai užimtas apskrities administracijos (savivaldybių, žemės parcelavimo, mobilizacijos, viešosios policijos ir kit.) reikalais, mažai tegali rasti laiko pasienio polic. baro reikalams, kurie neatidėliojamai ir nuodugnai turėtų būti sprendžiami.

Baro viršininko buveinė turėtų būti ne toliau 10 klm. nuo sienos ir daugiau ties baro viduriu, kad jis nuodugnai galėtų įsigilinti viso baro gyvenimą ir tiksliai sektų rajonų viršininkų veikimą, sienos tarnybą ir t. t. Baro viršininkas rajonų viršininkams turėtų būti daugiau instruktuojančiu ir kontroliuojančiu viršininku (ko iki šiol nebuvo, bet visas rajone veikimas, pergrupavimas sargybose žmonių, būdai ir formos tarnyboj panaudojamos, privalėtų būti pilnoj rajono viršininko iniciatyvoj.

4) Sėkmingesniai veikimui tarnyboj ir tvarkymuisi vidaus gyvenime, pasienio polic.sargybų viršininkai turėtų būti vyresniųjų policininkų laipsny.

Šios, nors mažos reformos, pasienio policijai duotų linkmę į tobulėjimo kelią.

(Galas)

B. Šablinskas

Nauji vokiečių policijos šarvai

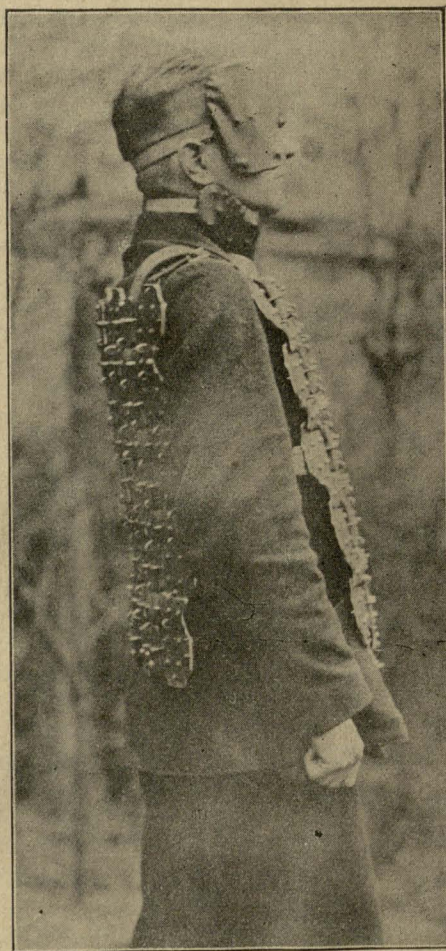
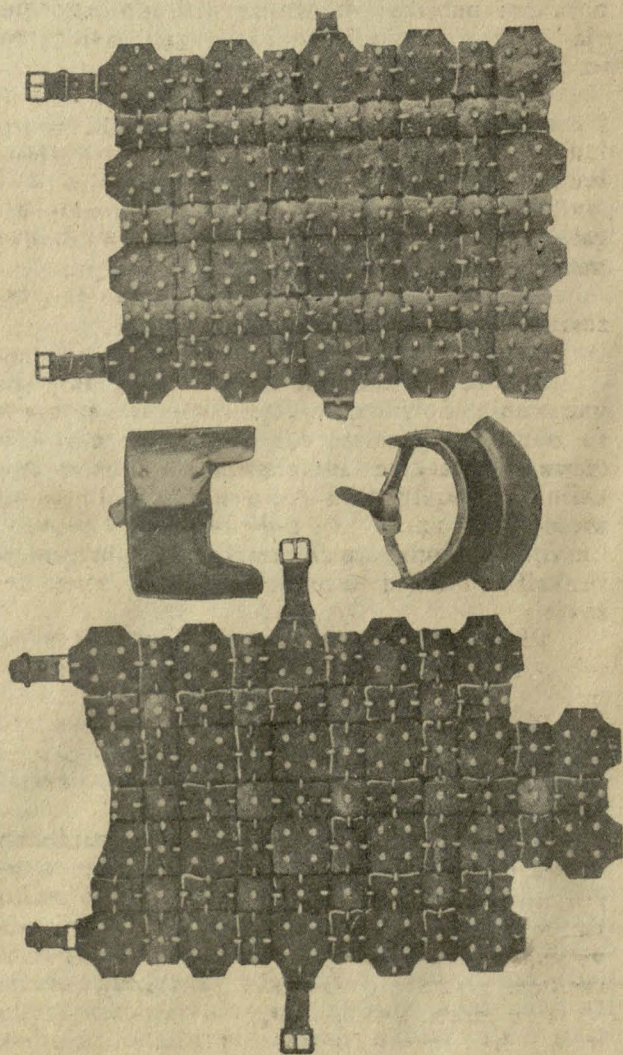
Einant savo pareigas, policijai dažnai tenka susidurti su tokiais nusikaltėliais, kurie juos suminant ginklu priešinasi ir dažnai sudaro rimto pavojaus policijos valdininkų gyvybei. Nors iš dalies pavojų pašalinti ir apsisaugoti nuo piktadarių kulkų, vakarų Europos valstybių policija jau gana senai vartoja šarvus. Tačiau iki šių laikų tokie šarvai, daromi iš plieno skardos, apsaugodavo tik nuo silpnesnės jėgos revolverių šūvių ir dėl nelankstumo buvo labai nepatogūs nešioti.

Paskutiniaisiais laikais vokiečių inžinierius Schumann išrado naujus šarvus (Kompositionspanzer), kurie visus iki šiol žinomus šarvus toli pralenkė.

Naujieji šarvai susideda iš keturių dalių: 1) krūtinės ir pilvo, 2) pečių ir nugaros, 3) kaklo ir 4) galvos šarvų. Visos šios dalys yra atskiros ir, žiūrint reikalo, gali būti nešiojamos atskirai. Šarvų dalys sudėtos iš atskirų plokštelių, kurios viena su kita sujungtos (sukabintos) plieniniais žiedais. Plokštelių viršutinė dalis yra padaryta iš gerai užgrūdyto plieno, po kurios yra tam tikro lengvo ir labai atsparaus metalų mišinio sluoksnis. Šio mišinio sudėtis ir pats sujungimo su plieno sluoksniu būdas fabriko laikomi paslapyje.

Toks dviejų metalų sujungimas labai žymiai padidina šarvų atsparumo galią, nes minkšta ir elastinga apatinė plokštelės dalis kulkos spaudimot jėgą išsklaido didesniame plote.

Be to, tokia šarvų medžiagos sudėtis teikia jiems tą ypatumą, kad pataikiusioji į juos kulka neatsimuša, bet susiploja ir pasilieka prilipusi prie šarvų. Todel šalia esantiems asmenims jokio pavojaus nuo atsimušančių kulkos skeveldrų ar rikošetų nėra.

Šarvai yra lengvi ir labai lankstūs. Nešiojant po drabužiais, jie yra beveik nepastebimi ir nė kiek nekliudo laisvai judėti. Juos dėvint galima esą net gimnastikos pratimus atlikti.

Padaryti pakartotini bandymai davė labai gerų rezultatų. Šarvai parodė tokį atsparumą, kad visokių sistemų ir kalibrų revolverių kulkos, net kariškojo 9 m/m «Parabellum», iš šio ar tokio atstumo neįstengė jų pramušti, padarydamos tik mažai žymius įdubimus.

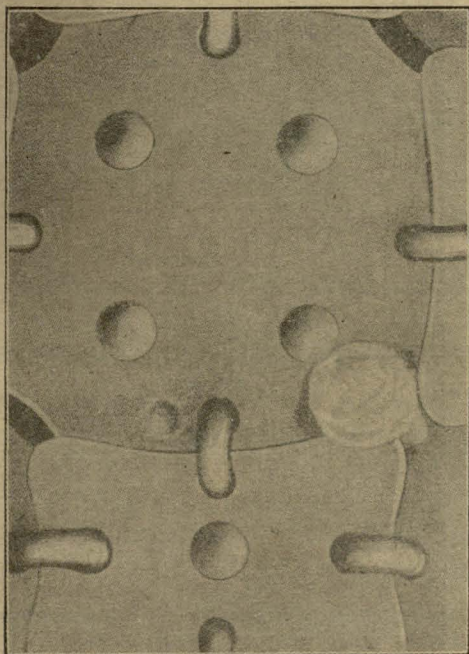
Vokietijos policijos vyresnybė naujuosius šarvus įvertino ir dabartiniu laiku jie yra gana plačiai vartojami, ypačiai kriminalinės policijos

Sveiki žmonės prausiasi
tualetiniu muilu fabriko

BERAR ir Co.

agentų, kuriems tenka saugoti bankus, magazinus ar šiaip butus, numatant jų užpuolimus. Jie taip pat sėkmingai vartojami ir plėšikams užpuolus šaukiamų taip vadinamų «Überfallkomandų», kurių dalyviams tenka įeiti į butus, kuomet juose jau «darbuojasi» ginkluoti plėšikai.

Paskutiniųjų poros metų praktinio vartojimo vaisiai gana geri, ir remiantis jais reikia pripažinti, kad naujai išrastieji inžinieriaus Schumanno šarvai tinka savo paskyrimui.

Nors šių šarvų kaina yra gana aukšta (vienas komplektas mūsų pinigais kainuoja apie 600 litų), bet gal būtų ne pro šalį ir mūsų kriminalinei policijai tokių šarvų įsigyti, nes šios policijos valdininkams tarnyboje tenka lankyti tokius piktadarių «pritonus»—lizdus, kur jų gyvybei dažnai gresia gana rimtas pavojus.

Policijos šventės garsai iš provincijos

(Dedame šičia kiek pavėlavusias korespondencijas apie policijos šventę provincijoje. Red.)

Zarasai (Ežerėnai). Šventės iškilmėse dalyvavo 82 policijos tarnautojai ir apie 150 kviestų svečių, kurių tarpe buvo Daugpilio apskrities aukštesnieji valdininkai ir policijos atstovai, vietinių valdžios įstaigų tarnautojai, priešakyje su savo viršininkais, ir vietinė inteligentija. Šventės iškilmų metu buvo susirinkusi minia apie 2000—2500 žmonių.

Šventės iškilmės prasidėjo 10 valandą eisena į bažnyčią, kur buvo atlaikytos iškilmingos mišios ir pasakyta tinkama prakalba.

11 valandą buvo paradas, kuriuo komandavo policijos vadas Neuronis, priėmė apskrities viršininkas p. Dijokas.

12 valandą policija nunešė vainiką prie paminklo žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę. Prie paminklo buvo atliktos pamaldos, giedant vietiniam chorui ir pasakytos prakalbos.

13 valandą prasidėjo sportas:

I. Bėgimas vieno kilometro atstume. Bėgime dalyvavo 9 policininkai, iš kurių du gavo prizus sumoje 40 litų.

II. Sporto aikštėje yra įkastas stulpas 18 metrų aukščio. Pats stulpas išteptas muilu dėl slidumo: įlipusiam į minėtą stulpą buvo paskirtas prizas 100 litų sumoje, bet niekas visai į stulpą neįlipo; buvo pasiekęs tik 11 ³/₄ metr. policininkas Veinkoferis, kuris gavo tikrai dalį prizo. Vėliau buvo pasiūlyta lipti stulpan ir pašalinei publikai, iš kurios atsirado norinčių; čia tikrai vienas pasiekė 11 ³/₄ metrų aukštumo, už ką taipgi gavo prizą.

Baigus su stulpu, buvo suruoštos imtynės: vienas iš policininkų šaukė norinčius su juo imtis, taip policijos tarnautojus, taip ir pašalinius. Norinčių atsirado, iš policininkų ir iš civilių. Atsirado vienas policininkas, kuris nugalėjo visus, išskiriant vieną civilį, su kuriuo imtynės pasibaigė lygiomis.

Po imtynių, policininkai demonstravo prieš susirinkusią publiką gimnastiką.

Galop buvo suruoštas bėgimas maišuose.

Vakare «Inteligentų klube» buvo suruošta vakarienė, dalyvaujant policijos tarnautojams su žmonėmis ir panelėmis ir pakviestiems svečiams. Vakarienės metu pasakyta keletas prakalbų. Prakalbomis buvo geidaujama tikslo visuomenei susiartinti su policija. Buvo pagerbti Latvijos atstovai, kurie nuoširdžiai atsakinėjo. Prakalbos buvo sakomos lietuvių ir latvių liežuviais.

Visuomenė liko patenkinta, sakydama jog tokių iškilmų Zarasuose (Ežerėnuose) dar nėra buvę.

Kaišedorys, (Trakų apskr.) Š. m. spalio mėn. 2 d. šventėje dalyvavo vidaus ir pasienio policija, — iš viso 62 asmenys. Oras geras—visa gerai.

Šventė prasidėjo 9 val. ryto pamaldomis, kurias laikė kan. Kukta. Po pamaldų visos policijos dalyviai rikiuotėje atvyko ties apskrities viršininko įstaiga, kur policijos vadas, baro viršininkas pasakė prakalbas, paaiškindami šventės reikšmę. Priminė: Lietuvos sostinę Vilnių, apskrities buveinę okupuotus Trakus ir tai, kad mes tik vieni iš visos Lietuvos tą šventę švenčiame neokupuotoje Vilnijos dalyje—Kaišedoryse. Pageidavo, kad ateinančią šventę 1926 metais Trakų apskrities policija švestų Trakuose, gi mūsų vyriausybė su vietos policija Vilniuje. Tuo momentu gautos sveikinimo telefonogramos p. vidaus reikalų ministerio ir p. piliečių apsaugos departamento direkto-

riaus. Taip pat gauta telefonogramos su sveikinimais iš vietos įstaigų ir privačių asmenų. 14 val. vietos šaulių klube visi šventės dalyviai, dalyvaujant kai kuriems svečiams, susirinko bendrų pietų, kurių metu buvo pasakyta daug, nors trumpų, bet karštų prakalbų. 19 val. Kaišėdorių vidurinėsios mokyklos salėje prasidėjo vakaras-koncertas, kur buvo padeklamuota keletas eilėraščių, padainuota dainelių: duetas, trio; atliko pasienio policijos tarnautojai, choras ir t. t., po to buvo šokiai. 24 val. visi linksmi pakeltu ūpu išsiskirstė namo.

Biržuose. Jau pirmą spalio mėn. pavarėje Biržų miesto gatvėse švaistėsi uniformuoti, jauni, energingi ir drąsiai ateitin žiūrį policijos tarnautojai, suvažiavę savo šventės švęsti. Antrą spalio mėn. rytą, išsirikiavusi Rinkos aikštėje ties nuovada, policija darniai nužygiavo bažnyčios linkui. 10 valandą atlaikytos iškilmingos pamaldos šventės dalyviams. Pamaldoms pasibaigus — paradas. Paradą priėmė policijos vadas. Po to visi nusifotografavo. Grįžtant iš bažnyčios defiluota Rotušės ir Vytauto gatvėmis iki nuovados būstinės.

Po piet apšodinta jaunais ažuoliukais ir liepelėmis apskrities viršininko įstaigos ir policijos plečiai, gauti šiomet, išparcelavus Biržų dvarą praplatinimui miesto. Kiekvienas šventės dalyvis pasisodino savo rankomis šventės atminimui medelį. «Teauga ir policijos garbė kartu

su įsodintais medeliais», kartojo šventės dalyviai, sodindami medelius.

Vakare p. Vasiliausko kino teatro salėje suruošta šventės dalyviams bendra vakarienė. Be šventės dalyvių ir vietinės policijos, pagerbė vakarienę savo atsilankymu ir artimesnių policijos darbuotei kitų žinybų įstaigų atstovai. Viso vakarienėje dalyvavo apie 70 asmenų.

Vakarienės metu griežė stygų orkestras ir protarpiais buvo rodoma kino paveikslai. 24 valandą svečiai ir šventės dalyviai, jaukiai praleidę vakarą, patenkinti išsiskirstė namo.

Donatas

Leidžia Piliėčių Apsaugos Departamentas
Redaktorius Antanas Jakobas

Prašoma gerb. skaitytojų, perkant, ar parduodant, ar šiaip turint reikalų su firmomis bei krautuvėmis, kurios skelbiasi „Policijos“ laikrašty, neužmiršti pasisakyti, kad apie jas sužinoję iš „Policijos“ skelbimų.

Vyriškų ir moteriškų
rūbų siuvėjas

J. NENIŠKIS

Ukmergės
pl. № 29

P O L I C I J A I

Rūbai puošia miestų frantus
Ir aprenčia elegantus.
Geras jei pasius siuvėjas —
Džiaugsiesi kur tik neėjęs:
Rūbą gražų girs visi...
Jei dabita tu esi,
Ir siuvėjo reikalingas, —
Būk taupus, ekonomingas!
Drąsiai ženki pas NENIŠKĮ,
Negaišuodamas nė biškio,
Savo norą pasakyk
Ir drabužį užsakyk, —
Džiaugsies jojo darbu grynu,
Ir ne vienas — su kaimynu!
Sveika bus plonai kišenei...

NUOLAIDA
iki 20%

Visokie užsakomi rūbai kainuoja 10—15%
pigiau negu pas miesto centro siuvėjus.

Mandagus patarnavimas! Prašome įsitikinti.

Br. Š E N A I ir ŠIAUDINSKAS

pristato visų rūšių policijai arklius
(taip pat ir trakėnų veislės)

i visus apskrčius bei

kitas įstaigas ir vie-

tas, vidutinėmis

kainomis su

GARANTIJA

Kreiptis:

Kaunas, Maironio g-vė 6

Telef. № 502.

C. KAGANO SPAUSTUVĖ

KAUNAS, Mapų g-vė 2 nr.

Atlieka visokių SPAUSTUVĖS
DARBUS, kaip: knygas, blankus,
skelbimus, programas, bilietus, brošiūras,
sąskaitas, rinkimų sąrašus, vokus, vizitų
kortelės ir t. t.

KAINOS PRIEINAMOS

Priimami antspaudų užsakymai

Skubūs užsakymai atliekami per keletą valandų

Specialiai dirbamos klišės iš
linoleumo.

DAILĖS MENO

Foto - cinkografija

GRAFIKA

Gamina įvairiausių rūšių klišės

kainomis

KAUNAS,
Laisvės alėja 78

pigiausiomis

TUALETINIO MUILO GAMYKLA

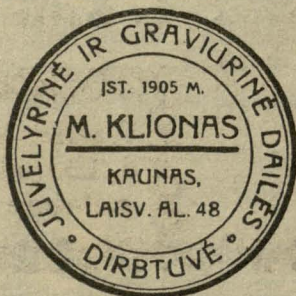
b-vė „PULS“

FAINSEIFENFABRIK

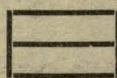
ges. „PULS“

KAUNAS, Vilniaus g-vė 21, tel. 18.53.

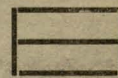
„Puls“ Kas nori būti sveikas ir gražus „Puls“
tesiprausia muilu bendrovės

Štampai, antspaudai, antraštės, iškabos, klišės ir kit.
Aukso ir sidabro monogramos, antraštės, žetonai ir k.

Taisomą ir panaujinama auk-
siniai ir sidabriniai daiktai.

A. K A C A S

KAUNAS, Laisvės alėja 57.

Telef. 388 ir 996.

Vienintelis atstovas Lietuvai žinomo fabriko „NAUMANN“

Siuvamos mašinos «Naumann».
Dviračiai «Naumann». Tos pa-
čios firmos rašomosios mašinėlės
«Ideal» ir «Erika». Prie krau-
tuvės dirbtuvė.

Parduodama taip
pat išsimokėjimui.

Kas jums siūlo laimę? Raudonojo Kryžiaus 5-ų klasių loterija Kas jums siūlo laimę?

Daug laimėjimų: 60.000, 20.000, 10.000, 4000, 3000, 2000, 1000 litų ir t.t.

Viso 7.000 laimėjimų bendra suma 486.000 lt.

Bilietai galima nusipirkti: Raudonojo Kryžiaus loterijos valdyboje Kaune,
Laisvės alėja 35, visose pašto įstaigose Kaune ir provincijoj, Ūkio
banko bei Prekybos ir Pramonės banko skyriuose ir pas agentus.

Gaisras—
didžiausia
nelaimė!

Gaisras—didžiausia nelaimė!

Kas gali būti tikras, kad ta nelaimė jo neištiks?

Vienintelė priemonė apsisaugoti nuo gaisro nuostolių—tai apdrausti savo turta.

PILIEČIAI, skubėkite apsidrausti, nes gaisrui ištikus bus pervėlu!

VALSTYBINIO APDRAUDIMO ĮSTAIGA

draudžia nuo ugnies trobesius, fabrikus ir visokį kilnojamąjį turta.

Įstaiga priima draudimus patogiomis apdraudimo sąlygomis

Premijos yra pigiausios

Apdraudėjai dalyvauja pelne, todėl premijos ilgainiui eina mažyn

Smulkiau apie draudimo sąlygas galima sužinoti: 1) Valstybinio Apdraudimo Įstaigos valdyboje Kaune, Mickevičiaus gatvė № 5. Telefono № № 204 ir 595. Pas įstaigos inspektorius Marijampolėje, Rokiškyje ir Šiauliuose, 3) Pas vietos agentus, kurie yra visuose miestuose, miesteliuose ir valsčiuose.

Valstybinio Apdraudimo Įstaiga

Gaisras—
didžiausia
nelaimė!

Kiekvienam žmogui,

kuris rūpinasi savo svei-
kata ir grožiu—geriausias
∴ tualetinis muilas ∴

K O S M O S

fabriko

B E R A R ir K o

Pirmosios reikmenos dalykas!

PIANINAI

GRAMOFONAI

ir

visi kiti mu-
zikos instru-
mentai

C. SCHÜTZE

KAUNAS, Laisvės alėja 25 nr.

Telef. № 280.

Parduodama taip pat ir
išsimokėjimui.

06967
1925

K. NARKEVIČIAUS
IR
V. ATKOČIŪNO

SPAUSTUVĖ

Telef. 13-35

KAUNAS, Maironio gatvė 14

Telef. 13-35

Spausdina: knygas, iliustruotus žurnalus, laikraščius, afišas, raštinėms knygas ir blankus ir kit spaudinius ir įvairiomis spalvomis.

Vietoj ištaisomi rankraščiai taisyklinga lietuvių rašyba ir žiūrima galutinės korektūros.

Neužmirškite užsisakyti

1926 m.

didžiausią Lietuvoje
mėnesinį iliustruotą
:-: laikraštį :-:

„Policija“

Garinis
konservų
fabrikas

„LIETLAT“

praneša gerbiamosios vi-
suomenės žiniai, kad jau
gaminama įvairūs geriau-
sios rūšies žuvų konser-
vai.

Koperatyvams nuolaida.

Kaunas, Ugniagesių g. № 13.

A. D. GUTMANO

PARDUOTUVĖ

KAUNE,

Laisvės alėja 39.
Telef. 771.

įst. 1898 m.

Didelis
pasirinkimas

medžioklės šau-

tuvų visokių rūšių firmų: Zauero, Fabrique Nationale,
Bajard, Krupo, Geco, Walterio, Žviruvka ir t. t.

Medžioklės ir revolv. šovinių visokių kalibrų: mašinėlių šoviniams primušti ir medžioklės įrankių; brauningų ir revolverių visokių sistemų, montekristų ir montekristams šovinių.

Pastaba. Karininkams ir valdininkams duodama išsimokėti.